ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ եւ Թէ գաւառաց համար
Տարեկան 7 մէճիտ
Վեցամսեայ 3½ »
Եռամսեայ 2 »
Օտար երկիրներու համար 40 Ֆր.
Վեցամսեայ 20 »
Եռամսեայ 10 »
Թղթատարի ծախքը մեր վրայ, բաց ի Բոսթ Նօքթալէն։
Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի՝ 11½ ղրուշի փուլն 100 ղրուշի հաշուով։
Նամակները կ'ուղղուին առ ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
38, Պապը Ալի Ճատտէսի, Կ. Պոլիս

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

«بوزانتيون»
ارمنيجه يومى وسياسى غزته
صاحب امتياز ومدير مسؤلى
بوزانت كچيان
مطبعه و اداره‌خانه‌سى باب عالى جاده‌سنده ٣٨ نومرولو
دائرهٔ مخصوصه‌ده‌در

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab Aali Djaddéssi, No. 38.
CONSTANTINOPLE

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 166 | ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 1897 ՄԱՅԻՍ 19/21 | 29 ԶԻԼՀԻՃՃԷ 1314. | 19 ՄԱՅԻՍ 1313 | Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 166

Կ. ՊՈԼԻՍ, 19/31 ՄԱՅԻՍ, 1897

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ՀԱՅԵՐՈՒՆ ՆԵՐԿԱՆ ԵՒ ԱՊԱԳԱՆ

Մեր [illegible] թղթակից, Պուլկարիոյ Հայերուն կրթական վիճակին վրայ խորունկ ուսումնասիրութիւն մը ղրկելով մեզ, հաշիւ կ'ընէ թէ Պալքանեան թերակղզիին պուլկարական հողաբաժնին վրայ արդէն 13,000 Հայք կ'գտնուէին, որոց վրայ անցեալ աշնան 20,000ի մօտ գաղթականք աւելցան։ Ասոնց համեմատապէս մի փոքր մասը դարձաւ Պոլիս, և անոնցմէ նաքն ալ որք դրուած են դառնալ անմիջապէս, կամ առեւտրական գործերուն շըրջակէն ետքը, տակաւին պիտի մնան Պուլկարիոյ մէջ բաւական թուով Հայեր, որոց ներկան և ապագան հոգածութեան արժանի են։

Ասոնց մէջ ազգային լեզուն խօսողները գլխաւորապէս գաղթականներն են։ Բնիկները առ հասարակ այլախօս են։ Կրթական գործը մինչեւ ցարդ խնամք տարած չէին։ Առաջնորդութիւն ալ պահած չէին իրենց մէջ։ Թէ ինչ կրնայ ըլլալ իրենց ապագան արդի պայմանաց մէջ, Ռումանիոյ Հայերուն օրինակը բաւական կ'ցուցնէ։ Ռումանիոյ Հայերն աւելի բազմամարդ և աւելի բարեկեցիկ գաղթականութիւն մ'էին։ Փառաւոր եկեղեցիներ ունին, և դպրոցի ճոխ եկամուտներ՝ տեղ տեղ։ Բայց կրթական և հոգեւոր խնամքին տկարանալն ու թերանալն ի վերջոյ սա հետեւանքն արտադրած են որ ոմանք Ազգ. Եկեղեցիէն և աւելի չատեր ազգային լեզուէն օտարացած են։ Նիւթական բարեկեցութիւնն ամէն բան մոռցնել տուած է և մոռցնել կուտայ Ռումանիոյ Հայուն։ Ազգային մարմնոյն հետ իր կապեր տարուէ տարի կ'թուլնան։ Այս ընթացքով, օր մը պիտի Թրանսիլվանիոյ Հայերուն քով պիտի դասենք, ինչպէս Թրանսիլվանիոյ Հայերը դասուեցան իրենցմէ վեր գտնուող Լեհաստանի Հայերուն քով։

Բնական է ուրեմն որ հեռատես միտքեր խորհին այժմէն կարգի կանոնի մը դնել Պուլկարիոյ Հայերուն կրթական և հոգեւոր գործերը։ Շնորհքով հոգեւոր հովուութիւն մը պէտք է հաստատել հոն, և տեղւոյն էն կարող, էն զարգացեալ մարդիկը կոչել դպրոցները վերակազմելու և վարելու։ Այս կրկին աշխատութեան համար ալ պէտք է որ քաղաքէ ի քաղաք, գաղութէ ի գաղութ իրենց մէջ ի վեր ելած գժտութիւնները մի կողմ թողուն, և պարկեշտօրէն հանրօգուտ ուղղութիւն մը տան իրենց հանրային գործունէութեան։

* * Մեր Վառնայի թղթակից ալ կ'գրէ մայիս 14 թուով թէ հայ կառավարութենէն? տրուած նպաստներն հիմակ յայտ սահմանափակուած են։ Ցեանի անկարողներուն կ'տրուի մինակ հաց, բայց ո՛չ տան վարձք, ո՛չ ուրիշ բան։ Ինքն Օր. Ֆրայզըր ալ, Նախախնամութեան ալ բաղուկն որ ութ ամսէ ի վեր անձնուիրապէս կ'գործէր այս գժբախտ գաղթականութեան մէջ, մէկ երկու շաբաթէն կ'մեկնի յԱնգլիա։ Վառնայէ Պոլիս դարձող գաղթականներուն մեծագոյն մասին նաւուղղչէքներն և անոնց կարասիքը մինչեւ շոգենաւ փոխադրելու ծախքն Օր. Ֆրայզըրի կողմէ հոգացուեր են, որ իւրաքանչիւր գաղթականին մէկ մէկ ֆր. ալ կուտայ, որպէս զի երբ Պոլիս հասնին՝ ժամոյկի սատակ ըլլան։ Մայիս 10 շաբաթ օր Պոլիս վերադարձող 34 գաղթականներէն 16ին ճամբու ծախքն Օրիորդը վճարեր է։ Երկու շաբաթէ ի վեր Վառնա կ'գտնուի անգլիացի բարեգործ Սըր Արթուր Հէյդըր, իր Տէմիս հետ, և մէջքատ և բազմանդամ ընտանեաց տէր արհեստաւորներուն մէկ ոսկիէն մինչեւ երեք ոսկի կ'բաշխէ, որպէս զի արհեստնին ի գործ դնելու համար պէտք եղած գործիները գնեն։ Ամուրիներ և արդէն ո՛ և է արհեստ մը բանողներ բաժին չունին այս բաշխումէն։ Նոյն Անգլիացին մայիս 12 Բյ. օր Շումլա գացեր և նոյն բաշխումը կատարեր է այն տեղի կարօտեալ հայ գաղթականներուն։ Անցեալ շաբթու Անգլիայէն բաւական քանակութեամբ ճերմակ «բիքէ»ներ ղրկուեր են, զորս Օր. Ֆրայզըր, իբրեւ վերջին նպաստ, բաշխեր է ամէնէն աղքատ գաղթականներուն։

Անգլ. վերջին թերթերէն կ'տեղեկանանք թէ Վառնայի հայ գործարաններուն հիմնադիր Մր. Ատամս, որ հիմա Մանչեսթր կ'գտնուի, մայիս 7ին բանախօսութիւն մ'ըրեր է նոյն քաղաքին գումարման մը մէջ, Պուլկարիոյ հայ գաղթականներու ձեռարուեստներու մասին։ Ցոյց դըրեր է նոյն գործարաններու արտադրութիւնները, և գրաւիչ լուսանկարներ ու պատկերներ։

* * Հայ-բողոքական միսիոնար Պատ. Աբրահամ Ամիրխանեանց, հայ գաղթականաց որբ տղաքը Գերմանիա տանելէն յուսահատելով, հիմակ ուրիշ ծրագրի մը կ'հետեւի։ Վառնայի մէջ երեք տուն վարձելով վարժարան բացեր է արական և իգական, և վեցէն 14 տարու 350 աշակերտ և աշակերտուհի գրեր է արդէն։ Անցեալ եւ ամէնուն մէկէն լուսանկարն հանել տուեր է։ Կարօտեալներուն չափն առեր են՝ հագուստ կարելու համար։ Վարժարանը թէ գիշերօթիկ է և թէ ցերեկայ։ Ձրի է։ Կարօտելոց տղաքներն առաւօտ և երեկոյ վարժարանին ծախքով կը ճաշեն։ Ամսոյս 12ին տեղի ունեցեր է բացումը։ Բուն իսկ Վառնացի հայ ծնողք 100է աւելի աշակերտ տուեր են արդէն, յուսահատած ըլլալով ազգային վարժարանին համբաւեալ բարեկարգութենէն։ Դասաբաշխութիւնք լըջօրէն Օգոստ.ին պիտի սկսին։ Կառավարական ինչ ինչ ձեւակերպութիւններ կան տակաւին կատարելի։ Տղաքն հիմակ բառ մեծի մասին զբօսանքով ժամանակ կ'անցընեն, վարժուելու համար Ամիրխանեանցի վարժարանին, սիրելու համար զայն։ Գիշերօթիկներու ծնողք ազատ են շաբաթ օրեր իրենց զաւակները տեսնել, որք ամիսն անգամ մ'ալ տուներնին կ'ուղարկուին։ Գաղթական տղոց ճերմակեղէններն անգամ դպրոցէն կ'հոգացուին. ուստի Ամիրխանեանց 30-40 հայ կին յատկապէս այս գործին համար վարձեր է։ Այն 350 արու և էգ աշակերտք նախապէս բժշկական քննութիւն մը կրեր են։ Հաստատութիւնն իր սեփական բժիշկն ունի։ Ամիրխանեանց օրուան մեծագոյն մասը մանչերու վարժարանին մէջ կ'անցընէ. աղջկանց վարժարանին տեսչութիւնն յանձնած է իր մէկ հատիկ աղջկան, որ եւրոպական մի քանի լեզուներու տեղեակ ուսեալ օրիորդ մ'է, և ունի մանկավարժական վկայական։

Պատ. Ամիրխանեանցի այս նոր ծրագիր կ'համաձայնի ուրիշ տեղերու Միսիոնարութեանց ծրագրին, այն է՝ նպաստամատոյց օտար մարմիններու օգնութեամբ չնորհիւ հաստատութիւններ բանալ՝ հայ տղոց բողոքական կրթութիւն տալու համար։ Այս ձեռնարկութեան վրայ խօսելու առիթներ պիտի ունենանք յառաջիկային։ Ամիրխանեանցի առկէ առջի ծրագիրը բոլորովին անհանդուրժելի էր. այսինքն տղաքը տանել Գերմանիա՝ կանխաւ ստորագրութիւն առնելով անոնց հայերէն կամ պաշտպաններէն թէ այլ եւս իրենց տղաքն ետ պիտի չուզեն։ Ամիրխանեանց ճանչեր է իր սխալը և կ'երեւի թէ ինքն ալ ուրիշ տեղերու Միսիոնարութեանց հետ նոր հրահանգ ընդուներ է միեւնոյն ծրագրին հետեւելու. —որը կամ պըզտիկ հայ տղաքը «վերանորոգեալ քրիստոնեաներ» ընել՝ բուն իսկ իրենց գտնուած տեղւոյն վրայ, առանց տեղափոխութեան։ Բայց մինչ ուրիշ տեղեր միայն որբ տղաքներ են որ կ'յանձնուին Միսիոնարներուն, Վառնայի նոյն իսկ բնիկ Հայերէն հարիւր տղաք արդէն յանձնուեր են Պատ. Ամիրխանեանցի, —երեւոյթ մը որ անգամ մ'եւս կ'ցուցնէ թէ կրթական գործն որքան անկազմ անխնամ թողուած է Պուլկարիոյ Հայոց մէջ։

ԳԻՏԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

Օդը կազմող տարրերուն գոյնը.— [illegible] օրէնքներ.— Օդային նաւագնացութիւն.— Թռչուն-մեքենաներ.— Այրուածք և [illegible] դարմաններ.— [illegible].— Աչքերու յոգնութիւն ընթերցմամբ.

Ինչո՞ւ համար երկինքը կապոյտ է։ Ուստի՞ յառաջ կուգայ անհունութեան այդ գեղեցիկ փունչաւորումն որ՝ ինչքան նշանակալից որ երազել կուտայ բանաստեղծին, և խորհիլ՝ բնագէտին։ Թէնտալ «Բնութեան մէկ հանելուկը» կ'կոչէր երկնից կապոյտը. սակայն հանելուկները իսպառ կորսուած են իրենց ազդեցութիւնը մանրադիտակին, հեռադիտակին, արեւանկարին թափանցող աչքերուն տակ։ Երկնից կապոյտին բացատրութիւնը կ'մեկնուի սապէս։ Բնագիտական սկզբունքով, ո և է մարմին, հեղուկ, հաստատուն կամ կազային, գոյն չունի, բառին նիւթական իմաստով։ Գոյնը՝ լուսաւոր մարմնոց ճառագայթներուն անհունապէս արագ թրթռումն է՝ որ կ'հաղորդուի եթերին. եթերն՝ այդ անկշռելի, անչօշափելի հեղանիւթն՝ որ ամէն տեղ է, կուռ մետաղին մէջ, նոյնպէս և օդագոյն միջոցին մէջ, կ'ծածանի հուրելի վաղքով մը, լուսաւոր և զօրաւոր ալիքներու ձեւի տակ և կ'հասնի մինչեւ աչքն։ Ինչպէս որ ձայնական ալիքներու թրթռումներու քանակութիւնն է որ յառաջ կ'բերէ ցած կամ բարձր ձայները, այնպէս ալ եթերային ալիքներու քանակութիւնն է որ ծնունդ կուտայ այլեւայլ գոյներու. մանիշակագոյնը կ'համապատասխանէ ամէնէն չատ թրթռումներու, մինչ կարմիրը՝ նուազագոյններ ունի։ Կ'հետեւի այս սկզբունքէն թէ երկինքն, այդ անհամեմատելի անջրպետը, գոյն չունի, այլ սակայն կապոյտով, անուշիկ կապոյտով կ'շողայ։ Գիտե՞ք ինչու. —որովհետեւ կ'պարունակէ օդ, որուն կազմող տարրերն, ի բաց առեալ բորբոքածինը՝ կապոյտ են։ Երբ Ռաուլ-Փիքթէ, իր ցրտատարութեան փորձերուն մէջ կարողացաւ հեղուկացնել օդը, տեսաւ որ կապուտակ կաթիլներով կ'հոսէր։ Սակայն, արեւուն ուղիղ ճառագայթներուն անցքը մեր մթնոլորտին մէջ չա՛տ կարճ է, այնքան զօրաւոր «կապոյտով» մը բեռնաւորելու համար զայն։ Մ. Սըրինկ հետեւեալ բացատրութիւնը կուտայ։ Ճառագայթներն երկրիս մակերեւոյթն ուղղակի լուսաւորելով՝ կ'ցրուին անկից ամէն ուղղութեամբ, կ'երկարաձգին մթնոլորտին մէջ, հանդիպելով հետզհետէ նաեւ աւելի խիտ օդային խաւերու։ Տեսարանական օրէնքով՝ լոյսն աւելի խիտ և հետեւաբար աւելի բեկանելի միջավայրէ մը երբ անցնի նօսր միջավայրի մը մէջ, յայնժամ բեկեալ ճառագայթներն եւ քան զեւս կ'հեռանան իրենց ներմուլէն. բեկման անկիւնն աւելի մեծ կ'լինի քան վերանկման անկիւնն. այն ատեն բեկումը կ'փոխուի ամփոփական ցոլացման, և ճիշդ այս երեւոյթն ալ տեղի կ'ունենայ մթնոլորտին մէջ՝ ուր ցոլացեալ ճառագայթներն աւելի երկայն և աւելի ճըղձօն մը կ'ընեն քան ուղիղ ճառագայթներն, և կ'վերադառնան մեր աչերը, դիմթական ճամբորդութենէ մը, անծանօթ խաւերու և ստոյգ կրկնելութեամբ մը մեզ կ'բերեն կորած միջոցին գոյնը։ Այսպէս, գիտունն և բանաստեղծն այս կէտին վրայ իրարու կ'միանան եզրակացնելու համար թէ կապուտակ երկինքն՝ [illegible] մխիթարիչ այդ խորհրդանշան ուրիշ բան չէ եթէ ո՛չ հրապուրիչ պատրանք մը, գեղափայլ կեղեւոյթ մը։

* * Սակայն մթնոլորտն, որքան ալ կապուտագեղ, որքան ալ հրապուրիչ ըլլայ, նոյն իսկ կոյսի մը աչքերուն չափ, Գիտութիւնը մ'չա՛տ ոխակալ ակնարկներ կ'արձակէ անոր ընդարձակ խաւերուն մէջ. տակաւին հոն հպատակները չեն եղած իր [illegible] դաւաճանին, թէև նուաճած է նա ծովը, [illegible] է անոր անդունդներն՝ որոց վրայ կ'չարժին հազարաւոր նաւեր։ Իր [illegible] երազն է այժմ՝ [illegible] այս տեղւոյն և [illegible] մէջ, կամ 1900 ի [illegible] օդային նաւագնացութիւնն [illegible]։ Անոնց [illegible] օդապարիկներ—[illegible] մթնոլորտ—և անոնց օգտակարութիւնը, գիտական աշխարհը կը չարունակէ մեքենագիտական և ելեկտրական սկզբանց վրայ յենած կառավարելի [illegible] մեքենաները, շոգիշարժով կամ ելեկտրական շարժիչներով [moteurs] որով կարենայ մարդ թռչիլ միջոցին մէջ, [illegible] օդերէն խաւերը վրայ։ Բազում տարիներէ ի վեր չատ ճիգ թափեց այս նպատակին լուծման համար օդի աղեցութեան օրէնքն հարթ մակարդակի մը վրայ՝ որ արագ շարժումով մը կ'առնէ գրեթէ իրենին զուգահեռական. չինեց փոքր գործիքներ, և կատարեց բազում փորձեր։ Ամերիկացի մը Մր. Շանիւթ [illegible] գիրք մը յորում ուսումնասիրած է այս մասին կատարուած [illegible] վերջին փորձէն [illegible]։ Մարդկութեան օդային նաւագնացութեան համար իրեն նախակարապետ ընտրած է թռչունն, որուն չնորհիւ 50 տարի առաջ Անգլիացի մը կրցած է 70 մեգր բարձր [illegible] մը վրայ բարձրանալ և իջնել։ Այդ 10 մեգր բարձր թռչնիկը գրեթէ [illegible] մ'էր։ Թռչունիկն յաջորդեց Մ. Լիլենթալի թռչուն-մեքենան, որով 25 տարի, [illegible] յաջողեցաւ իր թռչիլ և գրեթէ 8 քառ. մեգրի վերամբերի. իր մեքենային ծանրութիւնն էր 18 քիլոկրամ։ 1892ին Մ. Լիլենթալ 16 քառ. մեգր թեւեր ունեցող մեքենայով 30 քիլոմետր արագութեամբ հովի մը դէմ, յաջողեցաւ բարձրանալ [illegible] արագութեամբ, ի պահանջեն՝ հորիզոնական դիրքի մէջ մնալ կամ իջնել։ 1893ին բլրակի մը վրայէն նշանաւոր փորձեր կատարեց, և ի վերջոյ Գիտութեան նահատակ մ'եղաւ, իր կեանքը վրայ տալով։ Բայց Թռչուն-մեքենան ի գլուխ հանելու գործին մէջ ամէնէն անվհատն, ամէնէն [illegible] կամք ունեցողն է Մ. Հերամ Մաքսիմ, որ զգցես կ'ուզէ մարդին դիցաբանական թեւեր տալ բայց ո՛չ Իկարոսի թեւեր։ Դեռ վերջերս ներկայացուց Մեքենագէտներու կաճառին, իր մէկ թռչուն-մեքենան՝ որուն համար չատ խնելք և . . . դրամ վատնած է։ Պզտիկ, երկայնաձեւ վանդակ մ'է, ապակեպատեայ խողովակներով։ Այդ վանդակին, ուր կ'նստի օդաչուն, մէջ կ'կրէ ելեկտրական շարժիչ մը, որ լծակներու և պտուտակներու միջոցաւ պիտի հրամայէ երկու վերին, երկու վարին պտուտակներու (էլիս). ասոնք պիտի շարժեն օդանաւն, ի հարկին շարժումները պիտի փոխեն կամ կեցընեն։ Պտուտակներուն թեւերը մէկզմէկու հակառակ ուղղութեամբ ըլլալով դառնալու առեն աւելի ուժ պիտի ստանան։ Օդոյ ճնշումն աւելի զօրաւոր ըլլալու համար՝ տակի պտուտակը չափ մեծ է քան վրայինը։ Առջեւի պտուտակն, երբ զիկ նաւուն ուղղութիւնը պիտի որոշէ, իսկ յետակողմեանը՝ զայն հաւասարակշիռ պիտի պահէ։ Ուրիշ մեքենականութեամբ մ'ալ, թեւերն՝ որ մետաղեայ բարակ և խաչաձեւ թերթերէ չինուած են, պիտի կրնան բացուիլ և գոցուիլ, թըռչունի մը թեւերուն նման։ Փորձերն ընդհանուր պիտի կատարուին. ապահովապէս հեղինակին հետ դուք ալ վըստահ չէք որ խնդիրը լուծուած ըլլայ վերջնականապէս, բայց խոստովանեցէք որ սոյնօրինակ փորձեր մ'չատ քայլ մ'առնել կուտան դէպ յառաջդիմութիւն, դէպ ի կէտ նպատակի։ Օդային նաւագնացութեան հիմերը դըրուած են. կ'մնայ չէնքն. երանի՝ անոր որ զայն պիտի կանգնէ։

* * Կեանքը դժբախտութիւններէն մին ալ է մարդկային մարմնոյն այրումը։ Օր չանցնիր որ կրակի փոքրիկ կայծ մը, ըլլայ խոհանոցի կրակարանէն կամ սալօնի վառարաններէն, քանի մը կոշեր չանցնենայ։ Բնական է որ այրուածքներն ալ իրենց աստիճանն ունին, թեթեւ կարմրութիւնը, [illegible] մարմնոյ և կամ [illegible] անդամին կատարեալ [illegible] այրուածքի տեսակներ են։ Հէտլրս կ'ընդունի որ կեանքը 12 ժամէն աւելի չէ տեւեր երբ մարմնոյն մակերեւոյթին մէկ երրորդ մասը թեթեւապէս այրած ըլլայ։ Տարօրինակ մէկ կողմն ալ այն է որ, [illegible] կամ կակղող մասերուն ամենասաստիկ այրուածքի առեն, ենթական չատ անգամ ցաւ չզգար։ Մ. Պըլէն կ'յիշէ գործաւոր մը՝ որուն մէկ ոտքն հալած մետաղի մէջ իյնալով կատարելապէս ածխացած էր, և սակայն նա չէր զգացած, անդրադարձաւ այն ատեն երբ սկսաւ կաղալ։ Երբեմն ալ մակերեւոյթային այրուածքները կրնան մահ առաջ բերել, առանց վնասած ըլլալու կենսական մէկ գործարանը։ Ցնչուած օրինակներուն բացատրութիւնները մէկէ աւելի են՝ ինչպէս ջղային դրութեան խանգարումն կամ բորբոքում, մորթային չընչառութեան ջնջումն, մակերեսի արեան չրջանին յանկարծական դադարումն, [illegible] կամ թունաւորում։—Ինչպէս պէտք է դարմանել այրուածքը։ Խորունկ այրուածքը, վէրքերու պէս, պէտք է հականեխական լուացոյն պայմաններու տակ պահել. ամենափոքր անխոհեմութիւն մը ծանր հետեւանքներ յառաջ կ'բերէ։ Պէտք է այրած տեղւոյն օդոյ հաղորդակցութիւնն պաշտպանել ձէթի [illegible] գանքով մը, կամ կուէլով (gomme arabique) և կամ ձէթախառն կիրի սպեղանիով՝ որք ցաւը կ'առնեն։ Կարելի է նաեւ վէրքին վրայ ցանել քառպօնատ-դը-սուտ, կամ նշաստայ և կամ թալք։ Պաղ լուացումներն ալ ցաւը կ'ամոքեն։ Տքթ. Փոկկի լուացոյն կ'սեպէ Նիթրաթ-տը-փոթաս [illegible] լոգանքն որ մարմնոյն վրայ կ'ներգործէ իբր զովացուցիչ և միանգամայն թմրեցուցիչ։ Բայց ամէնէն ընտիր և ամէնէն լաւ եղանակն է [illegible], 2 հազարերորդ համեմատութեամբ, լոգանքը։ Փրոֆ. Թիէաթ փորձերով հաստատած է թէ սա կատարելապէս ցաւը կ'ջնջէ, բոլոր միկրոպները կ'սպաննէ, և վերջապէս մարմնոյն հիւսուածքները կ'գրգռէ իրարու միանալու և վէրքը գոցելու։

* * Գիտէք թէ ընթերցումն որքան կ'յոգնեցնէ մարդուս աչքերն, և յաճախ տեղի կուտայ հիւանդութեանց։ Երկու մասնագէտներ, Մ. Մ. Ֆրանց և Հարոլտ, մանրակրկիտ ուսումնասիրութեամբ մը գտած են թէ ինչ պարագաներու տակ յառաջ կուգայ ընթերցմամբ աչքի տկարութիւնն և որո՛նք են անկից զգուչանալու միջոցները։ Այնպիսի հարց մ'է այս, որ ամենքնիս ալ հաւասարապէս կ'չահագրգռէ, երբ խնդիրը մանաւանդ մեր կենսական գործարանին՝ աչքերու վրայ է։ Անոնց ուսումնասիրութիւնը սա եզրակացութեան կ'յանգի թէ տպագրական գիրերու մեծութենէն կախում ունի առաւել կամ նուազ յոգնութիւնն, և թէ պէտք չէ գործածել մէկ ու կէս միլիմէդրէ պակաս երկայնութիւն ունեցող գրեր. յոգնութիւնը սաստկապէս կ'աւելնայ որքան գրերու բարձրութիւնը նուազի։ Գիրերուն ձեւն և հաստութիւնը նուազ կարեւորութիւն ունին, միայն լաւ է կարելի եղածին չափ չատ միջոց թողուլ տողերուն մէջ։ Բիւզանդիոնի ընթերցողներն ապահովապէս վախնալու տեղի չունին։ Կարդալու ժամանակ առատ լոյս մը անհրաժեշտ է. ընդհակառակն, տկար լոյսը ծայրայեղ յոգնութիւն կ'պատճառէ։ Արուեստական լուսաւորութեան մէջ, ճերմակ լոյսը նախապատիւ պէտք է սեպել քան դեղինը։ Հետեւեցէ՛ք այս խորհրդատուներուն, ապահովապէս արդիւնքները պիտի վայելէք։

Պ. Մ[illegible]

ՊԱՏԱՍԽԱՆ

ԱՌ «ԽՈՆԱՐՀ ԾԱՌԱՅ Տ. ՍՏԵՓԱՆՆՈՍ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՆԻԿՈՄԻԴԻՈՅ»

Կարդացի յանցեալ մէջ Ձեր [illegible] նամակը, զոր ստորագրած էիք ԽՈՆԱՐՀ ԾԱՌԱՅ բառերուն տակ, և սակայն Ձեր խոնարհութեան ու ծառայութեան հակառակ վարուած էիք, օրուան Պատրիարքն [illegible] անուանելով որուն, Ամենայն Հայոց Հայրապետն իսկ, Ա. Ժեն. Ս. Պատրիարք տիտղոսը կուտայ միշտ։ Եւ ի՛նչ կ'ընէք Ձեր այն չրջաբերական նամակը, գէթ եւ այսպէս իմացայ թէ այլոց մատուցած ծառայութիւնը [illegible] համար եղած ըլլալ քարոզելով ամէնէն մեծ [illegible] չահէն ուզած էիք։ 500էն 1000 որբեր խնամելու պատրաստականութիւն կ'ցուցնէք. ի՞նչ անմշան տարբերութիւն— կէս առ կէս.—եթէ 1000 որբ կարող էք խնամել՝ ինչո՞ւ 500էն կ'սկսիք, իսկ եթէ 500, ինչո՞ւ 1000ի կ'բարձրացուցնէք։ Թէեւ մենք քաջ գիտենք թէ ո՛չ 1000 և ոչ ալ 500 որբ կարող էք խնամել Ձեր վիճակաց մէջ, Ազգին փափաքած եղանակաւ։ Եթէ այդ առաջարկ Նիկոմիդիոյ Ազգ. Պատ. Վարչութեան կողմանէ ըլլար, ըսէինք [illegible], սակայն քանի որ այնպէս եղած չէ, մեզ համար միշտ Ստեփաննոսեան [illegible] մէկ միայն։

Տէր Սրբազան, Ձեր այդ չրջաբերականաւ կ'առաջարկէք դուք որբոց և այրեաց հոգատարի համար [illegible] գաւառական կողմանէ եղած նուիրատուութիւնները. [illegible] կ'անուանէք զանոնք և Ձեր այդ խօսքերով Աւետարանի այրւոյն նուիրած լումային համար ի Քրիստոսէ լսած գովութեան հակառակ կ'վարդապետէք. զգուշացէք աղքատներն անարգելէ, յիշելով որ անոնց վկայութեամբ բարձրացաք ի կարգ եպիսկոպոսութեան։

Տէր Սրբազան, անհասներէ առնուած դրամոց եւ անոնցմով եղած

ծախուց հաշուետուութիւնքը «ին համբաւ» կ'համարիք. չենք գիտեր ինչո՛ւ կ'խուսափիք համարատուութենէ։

Տէր Սրբազան, որբերու եւ կարօտելոց օգնելու այնքան նախանձախնդիր էք, որոց վիճակին բարուքման համար աշխատող տարրեր գտանութենէ Ձեր Հայ եղբայրները կ'զրկէք, մոռնալով որ դուք էիք քիչ առաջ անոնց դէմ յախուռն յարձակողն, որ կայ ու կ'մնայ լրագրաց էջերուն մէջ արձանագրեալ։ Ո՛վ անկեղծութիւն։

Տէր Սրբազան, դուք որ մանր նուէրներն ոչինչ կ'համարիք, կ'մոռնաք թէ Ձեր վիճակին մէջ չինուած չէնքերու ի նպաստ այդ միջոցին դիմած էք, եկեղեցեաց մէջ իսկ անակներու շրջաբերում արտօնելով. դուք էիք որ քանիցս Ձեր կնքոյն տակ գրեցիք Բէ-ղանդէ-ինի որ Նիկոմիդիոյ եւ Խասգեղի աղքատաց համար Ձեր ըրած մանր հանգանակութեանց ամենայնին ընթնին անգամ նուիրատուին անուամբ հրատարակուի, եւ որ զարմանալին է (անշուշտ առանց «ին համբաւ» մը վաստկելու յաւակնութեան) չէիք մոռնար այդ հանգանակութեանց Ձեր նախաձեռնութեամբ եղած ըլլալն հանրութեան ծանուցանել։

Տէր Սրբազան, թէ՛ գաւառացի կարօտելոց և թէ Վիճակիդ արկածեալ գիւղօրէից ի նպաստ, վիճակայնոցդ ըրած օգնութիւնները չատ լաւ գիտենք և անոնց այս մարդասիրութիւն կ'գովենք, բայց դուք «ին համբաւ» է հեռի մնալու համար կարծենք յետագրութեամբ մը վերստին պատկերացուցած էիք զայնս, սակայն առանց երաշխաւորելու թէ այդ հանգանակութեանց մէջ բնաւ մանր նուէրներ չկան։ Տէր Սրբազան, եթէ Ձեր այդ նամակին մէջ յիշատակելի կէտ մը կայ, այն ալ յօգուտ գաւառացի որբոց և այրեաց մեծագումար հանգանակութիւն մ'ընելու առաջարկնիդ է։ Հաճեցէք ուրեմն մի քանի շաբաթ գալ ի Պոլիս և նախագահել այդ Յանձնաժողովին, վստահ ըլլալով որ եկեղեցականք և Ձեր թուած ամէն դասակարգի անձինք Ձեր շուրջը պիտի ունենաք Ձեր ամէն հրամանները կատարելու պատրաստ։ Եթէ չընդունիք մեր այս հրաւէրը, ուրիշ անգամներ պէտք է զգուշանաք այդպէս մեծ մեծ ջարդելէ, գիտնալով որ այս ժողովուրդն այլ եւս չի մարսեր ուռուցիկ հրատարակութիւններ և բեմական ա՛խ ու վախեր, այլ գո՛րծ միայն կ'պահանջէ, հետեւաբար Ձեր գրածներն ու խօսածները լաւ հասկնալու և հասկցնելու համար միշտ սթափ պէտք է լինիք յայսմ հետէ։ Թէև Բէ-ղանդէ-ին և Ձեր թեմական Պօրթիզայցին Ձեր այն շրջաբերականին բարեդէպ պատասխաններ տուած էին, սակայն դուք այնպիսի գրական դարձուածներով գրուածները գնահատողներէն չըլլալնիդ գիտնալով՝ Ձեր հանած պարզ լեզուովն եկա[...] [...] լաւ է անգամ քան երբեք։

Ձեզ աղօթարար
ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՄԸՆ

ՏՕՔԹ. ՃԵՎԱՀԻՐՃԵԱՆ
ԲԺԻՇԿ, ՎԻՐԱԲՈՅԺ, ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ

Թէ իբրեւ Պետական հիւանդանոցներու բժիշկ եւ իբրեւ Քաղաքապետական բժիշկ, եւ թէ իբրեւ մասնաւոր բժիշկ, իր երկարամեայ փորձառութեամբ, ի վիճակի է գոհ ընելու իրեն դիմողներ։ Վերաբուժութեան ու Մանկաբարձութեան մէջ ի կիր կ'առնու ամենանոր գործիներ զորս այս անգամ իրեն հետ բերած է Բարիզէ, ետզոյն մեծ Հիւանդանոցներուն մէջ անոնց գործադրութիւնը մօտէն ուսումնասիրելէն ետքն, պատշաճ ու մաքրութեան ամենավերջին մէթոտներն, որոց շնորհիւ Վերաբուժութեան ու Մանկաբարձութեան գործադրութիւնն մինչեւ անվտանգ եւ ապահով կը հանդիսանայ արդի Գիտութեան եւ Արուեստին առջեւ։ Ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի իր տունը, Լանկա, Թուլումպա-Մէյտանը, Թ. 128, եւ Բշ. Եշ. եւ Շբ. օրերը ժամ 4-6 Մէրհամէթճեան դեղարանը Պանչէ-Գափու։ Իսկ Գշ. կէս օրէն ետքն աղքատ հիւանդներ ձրի կ'դարմանէ Անսօն էֆ. Գալֆաեանի դեղարանին մէջ ի Լանկա։

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՁԻՆԱԴԱԴԱՐ.— Կայս. Իրատէ մը, կ'ըսեն Թուրք լրագիրք, հրամայեց որ Թուրքիոյ և Յունաստանի միջեւ կնքուած զինադադարը մայիս 8էն սկսեալ տասնեհինգ օր տեւէ։ Խնդիրն, ըստ սովորութեան, հաղորդուեցաւ Մեծ Տէրութեանց։ Կայս. Իրատէին համաձայն, ըստ այնմ նոր հրամաններ տրուեցան Էտհէմ փաշայի։

ՊԱՏԵՐԱՀԱՆԴԷՍ.— Կայս. Թիկնապահ Ահմէտ Ալի փաշայի կազմակերպած պատկերահանդէսը՝ պատերազմի դաշտին վրայ մեռնող զինուորաց որբերուն ի նպաստ՝ ապրիլ 22էն ի վեր 10,664 ղրշ. արտադրեց։

ՊԵՐՈՒԹԻ մէջ ի նպաստ օսմ. վիրաւոր զօրաց տրուած դաշտային հանդէսէն եօթն հարիւր ոսկի գոյացաւ։

ՍՊԱՐԱՊԵՏԻ Դրան կողմէ պատրաստել տրուած 7440 ձեռք զինուորական հագուստներ երէկ Սելանիկ ղրկուեցան։

ԱՆԳԼ. ՆԱՄԱԿՈՐԴ.— Իգդամ կ'իմանայ թէ ցամաքային ու նաւային չատ մը անգլ. սպայք Լոնտոնի օսմ. դեսպանատունը դիմելով ուզեր են իբրեւ կամաւոր ծառայել օսմ. բանակին մէջ։

ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ գաւառական թերթը կ'ըսէ թէ նահանգին մէջ քսան հազար անձինք պատրաստ են իբրեւ կամաւոր ծառայելու։

ՎԻՐԱՒՈՐՔ.— Զօրս հարիւր վիրաւորք եւս Կ. Պոլիս պիտի բերուին և ասկից յետոյ վիրաւորք այլ եւս հոս չղրկուելով պիտի դարմանուին պատերազմի դաշտին վրայ հաստատեալ հիւանդանոցներու մէջ։ Երլտըզի Կայս. Պալատան շրջակայ հիւանդանոցէն 16 զինուոր, որոց 2ն սպայ, բոլորովին ապաքինեցան։

ԱՐՔԻՊԵՂԱԳՈՍԻ մէջ, կ'ըսէ Իգդամ, կարգ մը հելլէն առագաստանաւեր կ'պտըտին մաքսանենգութեան համար։ Լէրոսի և Քալիմնոսի ժողովուրդն իմանալով, ծանուցեր են ծովահէններուն որ եթէ ցամաք ելնեն, քրիստոնեայ բնակիչք զիրենք պիտի սպաննեն։ Ծովահէնք ասոր վրայ քաշուեր են։

ԱՐԴԱՅԻ ՄԷՋ հացին օխան մէկ ու կէս սրախմի է եղեր. իսկ խաշուէ բնաւ գոյութիւն չունի։

ԻԶՄԻՐԻ մէջ մինչեւ հիմա 924 հելլենահպատակներ օսմ. հպատակութիւնն ընդունեցան. ասոնց 13ն իսլամ են, 545ն յոյն, 60ն՝ հայ-հռոմէական եւ 306ն հրեայ։

ԴԵՍՊԱՆԱՏԱՆՑ զինուորական կցորդներն, որք պատերազմի դաշտը գացած էին, մայրաքաղաքս դարձան։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ և Թղթատարական վերատեսչութիւնը կ'ծանուցանէ թէ Լարիսայի, Թրիխալայի, Քարտիցայի, Ֆարսալայի, Տոմոքոյի, Ալմիրոսի, Ֆանարի, Վելեստինոյի, Վոլոյի, Թրնովոյի, և Պապա Պողազի մէջ հեռագրական ու թղթատարական կայաններ հաստատուած են, ուր հեռագրեր պիտի ընդունուին։ Լարիսայի, Քարտիցայի, Ֆարսալայի, Տոմոքոյի, Վոլոյի ու Թրնովոյի մէջ պարզ ու յանձնարարեալ նամակներ պիտի ընդունուին, իսկ միւս տեղերու մէջ միայն պարզ նամակներ։

ՀԵԼԼԷՆ ԳԵՐԻՔ.— Շաբաթ օրը ժամ 7ին միջոցները Սելանիկէ Սիրքէճիի կայարանը ժամանող կառախումբը 19 հելլէն գերի բերաւ, որք Սիրքէճիի ծովափէն շոգենաւակ դրուելով Սելիմիէի զօրանոցը տարուեցան։

ՍԵԼԱՆԻԿԷ կ'գրեն թէ ամսոյս 14ին բազմաթիւ հելլէն գերիք [...] որոց մէջ չատ մը սպաներ ալ կ'գտնուէին։

ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՔ.— Մինչեւ երէկ Երլտըզի հիւանդանոցին մէջ դարմանուող վիրաւոր զօրաց թիւն էր 503 հոգի, և թէ՛ նոյն հիւանդանոցէն և թէ Կիւմիւշ Սուի հիւանդանոցէն ապաքինմամբ դուրս ելնող զօրաց թիւն ալ ցարդ 242 հոգւոյ հասած է։

ՀԱՆՐՕԳՈՒՏ շինութեանց նախարարութիւնը, գերմանացի երկրաչափ Մ. Թրինգըլի տեղեկագրին համաձայն, Պելժիոյ գործարաններուն վայրաշարժներ և այլ երկաթուղւոյ պիտոյքներ յանձնարարեց, Վոլոյէ Ֆարսալա տանող երկաթուղւոյ գիծը բանեցնելու համար։

ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉ.— Աւստրիոյ Կարմիր Խաչի ընկերութեան կողմէ քանի մը բժիշկներ ղրկուած են մայրաքաղաքս։ Ասոնք, կայս. Իրատէով, Կիւմիւշ-Սույի հիւանդանոցին մէջ պիտի ծառայեն։

ԿԱՄՈՒՐՋ.— Գաթէրինէէն մինչեւ Ելասոնա երկարող զինուորական ճամբուն վրայ 43 կամուրջներու կառուցման ձեռնարկուած ըլլալով շինութիւնք աւարտեր են։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ ԵՒՐՈՊԵԱՆ ՄԱՄՈՒԼԷՆ ՔԱՂՈՒԱԾ

26 մայիս

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆՆ Ի ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ.— Պալըլ-քաքարիսի գունդէն զատ Կրետէէ դարձող զօրքերն ալ Աթէնք պիտի մնան իբրեւ նախազգուշութիւն անկարգութեանց դէմ։ Յայտնի չէ թէ թագաւո՞րը թէ դահլիճը կրնայ աւելի վստահիլ զինուորականաց, երբ արքայական գերդաստանին դէմ շարժում մը ծագի։ Մտահոգութիւնը կ'աւելնայ սա պատճառաւ որ Սմոլէնիցի կուսակիցներուն և գահաժառանգը պաշտպանողներուն միջեւ լրագրական թանկութիւ մը բացուած է։ Կ'վախցուի նաև որ Կրետէի կղզւոյն համար եղած նախկին վիճաբանութիւնք վերսկսին։ Արտաքին գործոց նախկին նախարար Տէլեեաննիս ընդունած է Կրետէի ազգ. յանձնաժողովին նախագահութիւնը։

ՀՌՈՄ, 25 մայիս.— Աթէնքէ մասնաւոր հեռագիրք նոր եւ անախորժ տեղեկութիւններ կուտան իտալական լեգէոնի կամաւորաց ընթացքին վրայ։ Ասոնք թէեւ աւանդական կարմիր շապիկը կ'կրէին, սակայն Րիչիոտդի Կարիպալտի երբ իմացաւ թէ իր մարդերէն չէն, անմիջապէս արձակեց զանոնք։ Ասկից հասկցուեցաւ թէ հելլէն կառավարութիւնն ինչո՛ւ համար փութացած էր իր օճիքն անոնց ձեռքէն ազատելու և Աթէնք դալիրելու։ Ամենէն աւելի, անիշխանական Պէրթէի խումբն որ Իտալիոյ մէջ կազմուած է՝ վտանգաւոր տարրներ կ'պարունակէր։ Մեծ ըղձութիւններով միայն կարելի եղաւ այս Իտալացիները զինաթափ ընել։ Զավէրտայի արիւնալի կռուին պատճառն էր որ այս կամաւորք չէին ուզեր Եպիրոսէն ուղղակի Իտալիա դառնալ և միւս կողմէ հելլէն կառավարութիւնը սաստիկ կ'վախնար մայրաքաղաքին մէջ անոնց ներկայութենէն, զի Աթէնքի մէջ արդէն խիստ չատ վտանգաւոր տարրներ կան։ Բրոթեամբ զէնքերնին ըրին այս կամաւորներ, որք չոգենաւ մտնելու առթին տեղացւոց հետ կռուեցան, ասոնցմէ երկուքը մեռան և եօթն վիրաւորուեցան։ Շոգենաւին մէջ Իտալացիք պնդեցին որ Պիրէօն երթան, բայց նաւապետը բացորոշապէս ըսաւ թէ իրեն տրուած հրամանները պիտի գործադրէ։

ԱԹԷՆՔԷ կ'գրեն առ Բոլիտիք Քորէսբոնտէնց թէ Թեսալիայէն Յունաստանի ներսերն ու դէպ ի մայրաքաղաքը գաղթողներու կէսէն աւելին ապրուստի ամէն միջոցէ զուրկ է։

Մայիս 27.

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆՆ Ի ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ.— Թայմզին Աթէնքի թղթակիցը կ'գրէ. — «Իրարու դէմ ամբաստանութիւններ ընելու, զիրար անարգելու հեղեղը, զոր օսմ. զինուորաց Աթէնքի վրայ արշաւելը պահ մը կեցուցած էր, նորէն սկսաւ, որովհետեւ անմիջական վտանգ չկայ։ Ամենքն ալ քիչ չատ կ'ամբաստանեն զիրար, կ'յորդորեն կառավարութիւնն որ գրաւէ Էթնիքէ Էդէրիա Ընկերութեան սնտուկն և զէնքերն. հաշիւ պահանջէ առած ու ծախսած դրամներուն վրայ. բայց Ընկերութիւնը՝ գիտակից իր ուժին՝ խորհրդաւորութիւն մը կ'պահէ և սա չափ միայն կ'ըսէ թէ հայրենասիրական նպա[...] [...] կ'կենայ, բայց երբ ժամանակը գայ, վաւերական պաշտօնագրերով իր մատակարարութեան համարը պիտի տայ։»

—Պատերազմէն առաջ պատահած դէպքերու մասին Բրոխո, որ նախորդ դահլիճին բերանն է, բազմաթիւ պաշտօնագրերով յայտնութիւններ կ'ընէ Ընկերութեան գործունէութեան վրայ և կառավարութեան այն ջանքերուն, որով փորձած է արգիլել Ընկերութիւնն որ չփութացնէ Յունաստանի և Թուրքիոյ յարաբերութեանց խզումը։ Բրոխո կ'գրէ.— «Մարտ 24ին Տէլեանիս իմացաւ Լարիսայի քաղաքապետին ու գնդ. Մաքրիսի տեղեկագրերէն թէ Ընկերութեան զօրքերուն ի Մակեդոնիա արշաւանքը մօտալուտ էր։ Իսկոյն անձնապէս ջանաց արգիլել։ Ընկերութիւնը պատասխաներ էր թէ անդառնալի կերպով որոշուած է այս արշաւանքը։ Գահաժառանգին Լարիսա ժամանումը վերահասութեանց թանկին կարգապահութեան վերաբերեալ խստութեան ազդեցութեամբ։ Բայց քիչ յետոյ այս «Թաքուն Զօրութեան» պետերն իմանալով որ Կրետէի բացառիկ կացութիւն մը պիտի տրուի, որոշեցին փութացնել յարաբերութեանց խզումը։» Բրոխո ի մէջ կ'բերէ ծայրայեղութիւններն Էթնիքէ Էդէրիայի խումբերուն, զորս «Թեսալիոյ պատուհաս» կ'կոչէ։

—Ստանտըրտ կ'իմանայ թէ հելլէն կառավարութիւնը Թեսալիայի և Փթիոտիդէի մէջ աւազակութեանց առաջքն առնլու համար խիստ հրամաններ տուեր է՝ զինաթափ ընելու Էթնիքէ Էդէրիայի կողմէ զինեալ անկանոններ։ Գահաժառանգին սպայակոյտի նախկին պետ ու թիկնապահ Սապունձաքիս հրաժարեցուցեր է պատերազմական խորհրդականներու քննիչի պաշտօնէն։

—Հելլէն աղբիւրէ տրուած լուրի մը նայելով գահաժառանգը գանգատեր է թէ 300 օսմ. անկանոն զինուորք չէզոք գօտիին մէջ երեւցած և հելլէն ոստիկան-զինուորք զանոնք ետ դարձուցած ըլլան. կերեւի թէ այս դէպքին հետ առնչութիւն ունի Զէյթունէ ուղղեալ սա հեռագիրը.—«Բչ. կէս օրէն երկու ժամ առաջ օսմ. բանակին մէջ սպիտակ դրօշ պարզուեցաւ բանագնացներ ուղելու։ Երկու հելլէն սպայ անմիջապէս օսմ. բանակը գացին, ուր բուռեցաւ իրենց թէ յառաջապահ կէտերու անկանոն զօրքերուն ուղղ ուրիշ զօրք պիտի դրուին։»

ՀԱՆՆԱՅԻ կ'հեռագրեն առ Ստանտըրտ թէ ապստամբաց պետերը պիտի խորհրդակցին ծովակալներուն հետ՝ բացառիկ կազմակերպութեան խնդրոյն վրայ։ Ապստամբք ծովակալաց յանձներ են Աքրոդիրիի մէջ գտնուած թնդանօթներն որք անգլ. թնդանօթակիրի մը մէջ դրուեր են։

ԿԱՐԻՊԱԼՏԵԱՆՆԵՐԸ տակաւին Այա Մարինա կ'գտնուին՝ Զէյթունի ծովածոցին մէջ։

Մ. ՕՆՈՒ, Աթէնքի ռուս դեսպանը, Դչ. Եդկլիոս թագաւորին ներկայացաւ. տեսակցութիւնն երկար տեւեց։

ՖԵԼԻՉԷԻ միջադէպին բուն իսկ պատճառը սա է. Իտալացի այս երեսփոխան, որ իբրեւ կամաւոր Յունաստան գացած բայց պատերազմի դաշտին վրայ բնաւ երեւցած չէր, ուզեց արգիլել 25 Կարիպալտեաններու Իտալիա դառնալը։ Վարչապետ Րալլի իր պաշտօնատունը կանչելով զայն դիտողութիւններ ըրաւ և այս միջոցին էր որ Ֆելիչէ կոշտ վարմունք մ'ունեցաւ հանդէպ վարչապետին։

ԳԵՐՄԱՆ Քէօլնիշէ Ցայթունկ մարտանաւուն մէջ կիրակի սեղան մը տրուեցաւ ի պատիւ Սոֆիա իշխանուհւոյն։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ կառավարական լրագիրք խորհուրդ կուտան Եդկլիոս թագաւորին որ եթէ կ'ուզէ գահուն վրայ մնալ՝ բանակը մաքրէ Էթնիքէ Էդէրիայի մարդոցմէն և ինքն ալ ամէն յարաբերութիւնք խզէ անոնց հետ։

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆՑ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Կ. Պոլսոյ Գործակալութիւն.— ԱԹԷՆՔ, 28 մայիս.— Հելլէն կառավարութիւնն յիշատակագիր մը ղրկեց Տէրութեանց։

—Րիչիոտդի Կարիպալտի այցելութիւն տուաւ վարչապետ Րալլիի։

—Կրետէէ ճամբայ ելած հելլէն զօրքերու վերջին մասն Աթէնք ժամանեց։

Ֆորէնիէ.—ԲԱՐԻԶ.—Աթէնքի մէջ անկարգութեանց ի նախազգուշութիւն պաշարման վիճակ պիտի հրատարակուի։

—Հելլէն կառավարութիւնն [...] փոխառութիւն մը գտնել պատերազմի տուգանքը վճարելու։ Անգլիոյ, Ռուսիոյ և Ֆրանսայի երաշխաւորութիւնը պիտի խնդրէ եղեր։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԱԹԷՆՔ, 29 մայիս.— Տէլեանիսի բերանը Բրոխօ՝ սաստիկ պայքար մը կ'մղէ Էթնիքէ Էդէրիայի դէմ. նոյնպէս խստիւ կ'քննադատէ Րալլի դահլիճն, որ կամ պիտի հրաժարի և կամ պիտի հրաժարեցուցուի։

ՊԵՐԼԻՆ.—Գերմանիա ետ առած է իր առարկութիւններն օրուան բանակցութեանց առթիւ, և հետեւապէս Մեծ Տէրութեանց միջեւ համաձայնութիւնն անվթար կ'մնայ։

ՏՕՔԹՕՌ
ՀՐԱՆՏ Պ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Բէնսիլվանիոյ համալսարանէն պատուակալ յիշատակութեամբ վկայեալ, Ֆիլատելֆիոյ մէջ իր արուեստը գործնական փորձառութեամբ կատարելագործելէ ետքը, հաստատուած է ի Բերա, Ղալաթա-Սէրայի դիմաց, ԹԱՏՐՈՆ ՓՈՂՈՑ Թիւ 1, ուր կը գտնուի կիրակիէն զատ ամէն օր ժամ 9—12 և 1—5 (ըստ Ե.)

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՎԻԼՀԷԼՄ կայսր յառաջիկայ օգոստոս 4/16ին Բեդրսպուրկ պիտի երթայ ի փոխադարձ այցելութիւն Զարին։

ՈՒՄՊԵՐԴՕ թագաւոր յառաջիկայ օգոստոսին Զէթինէ պիտի երթայ իր գահաժառանգին հետ։

ՄԸ. ԿԼԱՏՍԴՈՆ անցեալ Եշ. անկման մը հետեւանօք թեւէն վիրաւորուեցաւ թեթեւ կերպով։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԻՇԽԱՆԸ, Վիքդորիա թագուհւոյն հրաւիրանօք, Լոնտոն պիտի երթայ յոբելեանին ներկայ գտնուելու։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ գահաժառանգին վիճակը մտահոգութիւն կ'պատճառէ։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ նշանաւոր դաշնակահարիչ Լուի Ֆրանսէ մեռաւ։

Մ. ՖԷԼԻՔՍ ՖՈՐ Ի ՌՈՒՍԻԱ.— Ռուսիոյ կայսրուհին Բ. անգամ մայր պիտի ըլլայ։ Արքունեաց մէջ այս բարեբաստիկ դէպքին կ'սպասուի դէպի ամսոյս վերջերը, բայց դեռ կարելի չէ որոշ ժամ մը սահմանել։ Յայտնի է թէ Ֆրանսայի Հանրապետութեան Նախագահն, ի Ռուսիա ուղեւորութեան թուականը ծանուցանելէ առաջ, պատշաճութեան համար պիտի սպասէ որ Զարուհին ազատի եւ առողջական վիճակը ներէ։ Նախագահը միանգամայն իր ուղեւորութիւնը պիտի ծանուցանէ Ֆրանսայի Ծերակոյտին ու Երեսփ. Ժողովին։ Այս ուղեւորութիւն Օգոստ.էն առաջ տեղի չի կրնար ունենալ։ Այս թուական սա առաւելութիւնն ունի որ նոյն միջոցին Ծերակոյտն ու Երեսփ. Ժողովք արձակուրդի մէջ են եւ ներքին խնդիր մը չի կրնար ծագիլ. Նախագահին բացակայութիւնը տասն-տասնեհինգ օրի չափ պիտի տեւէ եւ բնականաբար այդ միջոցին պէտք է որ յանկարծ Ֆրանսա կոչուելու հոգը չունենալով ազատօրէն վայելէ իր ուղեւորութիւնը։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.—Մեր Վառնայի թղթակից կ'գրէ.—Մայիս 11 կիրակի օրը Վառնայի մէջ մեծ ոգեւորութիւն կը տիրէր. փողոցները դրօշակներով զարդարուած էին, խանութներն ամբողջովին գոց էին. երկու վաշտ պուլկարական զօրքեր Վառնայի պուլկարաց քիմնազի վարժարանին հրապարակին հաւաքուեցան. յետ աւարտման եկեղեցւոյ, վարժարանաց ամբողջ ուսանողք նոյն վարժարանն եկան. զինուորական նուագածուաց խումբը կը նուագէր. ճառախօսութիւնք եղան. յետոյ նոյն երկու վաշտ զօրքերն աղօթ մանօթ մ'ըրին՝ Վառնայի զօրաբաժնին Ա. զօրապետին ներկայութեան՝ որ գեղեցիկ վրանի մը մէջ նստած էր. գիշերը լուսավառութիւն եղաւ։ Այս հանդէսը՝ պուլկար ազգին պուլկարերէն գիրերուն գիւտին ի պատիւ կ'ըլլար. գիրերը գտնողներուն տարեդարձն էր։

ՉԻՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆԱԳՐԱՏԱՐԱՆԸ.— Անցեալ օր ծանուցինք թէ Պերլինի տեղագրական թանգարանն 1500 ֆր. ի գնած է չինական համայնագիտարան մը եւ թէ այդ առաջին օրինակն էր որ Չինէն դուրս կելնէր։ Բարիզի թերթերը կ'ըսեն թէ Պերլինէ զատ ուրիշ տեղեր ալ կան այդ գրքէն։ Բարիզի Քոլէժ տը Ֆրանսն անցեալ տարի ամէն ծախքէն ի զատ 850 ֆրանքի այս համայնագիտարանը գներ է Շանկայէ։ Լոնտոնի թանգարանն ալ 1877էն ի վեր ունի այս գրքին խակական տպագրութենէն, որ հազուագիւտ է, բայց Շանկայի մէջ կրկին տպագրուելէն ի վեր արժէքը կորսնցուցած է։ Բարիզի ազգ. մատենադարանն ալ ունի խակական տպագրութեան մէկ մասը։

ՔՈՒԲԱ.—Ուաշինկդընէ կ'գրեն առ Նիւ Եորք Հէրըլտ թէ նախագահ Մաք Քինլի՝ Քուպայի ամերիկեան հիւպատոսէն կղզւոյն կացութեան վրայ տեղեկութիւններ ստանալէ անմիջապէս յետոյ մտադիր է միջնորդել Քուպայի խնդիրը խաղաղութեամբ լուծելու։ Մաք Քինլի պիտի առաջարկէ որ բացարձակ ինքնավարութիւն մը տրուի Քուպայի ինչպէս Քանատա՝ Անգլիոյ իշխանութեան տակ։ Մ. Նահանգաց կառավարութիւնը պիտի առաջարկէ գնել Քուպա կղզին և գիտէ թէ Սպանիա պիտի չընդունի, ինչպէս ըրած էր նախապէս, բայց այս նոր առաջարկութեամբ նպատակ ունի բանակցութեան սկսիլ իրաւախոհութեան մը համար որ վերջ տայ պատերազմին։

ՍՏԱՄՊՈՒԼՈՎԻ դատին առթիւ Բոլիթիքէ Քորէսբոնտէնց հեռուեալը կը գրէ.— Սոֆիայի վճռաբեկ ատեանն Ստամպուլովի սպաննիչներու դատին առթիւ տրուած վճռոյն Պոնի Կէորկիեւի վերաբերեալ մասը ջնջեց միայն։ Պոնի Կէորկիեւ նախնական ատենին վճռով անպարտ ճանչցուած էր։ Վճռաբեկ ատենի այս որոշումը, կ'ըսեն պուլկար լրագիրք, պլատոնական արժէք մը միայն ունի, զի Կէորկիեւ այժմ Յունաստան կ'գտնուի իբրեւ կամաւոր։

ՀՌՈՄԷ կ'գրեն թէ Վիքդորիա թագուհւոյն յոբելեանին առթիւ Ս. Պապը շնորհաւորութեան գիր մը պիտի ուղղէ Ն. Վեհափառութեան։ Լէոն ԺԳ. ներկայացուցիչ պիտի ղրկէ։

ԱՆԳԼԻՈՅ թագուհին իր գահակալութեան վաթսուներորդ յոբելեանին առթիւ Բաղանեաց պատուանշանի Ա. աստիճանը պիտի նուիրէ Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարար Մ. Հանոթոյի։

ՄԱՐՈՔԻ և Ալճէի սահմանագլխոյ խնդիրը ծանր կերպարանք մը կ'առնայ։

ԿԱԹՈՂԻԿՆԵՐՆ Ի ՌՈՒՍԻԱ.— Զարն արտօնեց վերաբանալ Բիլսի (Վարշավիա) կաթոլիկ սեմինարիան զոր երեք տարիէ ի վեր փակած էր զօր. Կուրքօ։

ԱԼՊԵՐԴՈՆԷ իտալացի զօրավարն, որ Իտալիոյ և Հապէշստանի պատերազմին գերի բռնուած ըլլալով տարիէ մ'ի վեր Հապէշստան կ'գտնուէր, Հռոմ դարձաւ։ Պատերազմական նախարարն, որուն հետ տեսակցեցաւ, ըսաւ իրեն թէ քննիչ յանձնաժողովի մը պիտի ներկայանայ՝ Ապպա-Կարիմայի ճակատամարտին առթիւ հարցաքննուելու։ Ալպերդոնէ ամբաստանուած է թէ չափէն աւելի յառաջանալով իր զօրքերն ամբողջովին ոչնչանալու վտանգին ենթարկած էր և չէ սպասած որ ուրիշ գունդեր իրեն օգնութեան հասնին։

ՈՃԻՐ ՄԸ Ի ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.— Անցեալ կիրակիէն Բչ. գիշեր փաստաբան Ալէքօ Քոնսթանթինով ոճրի մը զոհ գնաց։ Փաստաբան Թաքէֆի հետ Սոֆիա կ'դառնար երբ Բըէզօրոյի ու Բազարճըքի մէջտեղը մէկ քանի մարդեր կրակ ըրին այս երկու անձանց կառքին վրայ։ Թաքէֆ պատմեց թէ յարձակողք մօտակայ գիւղի մը բնակիչներէն էին, որք անտառի մը վերաբերեալ դատ մը կորսնցուցած ըլլալով ուզած էին վրէժ լուծել, որովհետեւ Թաքէֆ հակառակ կողմին փաստաբանն էր։ Քոնսթանթինով մեռած է առած վէրքերէն։ Մեր ողբալով անոր մահն՝ ոճիրը կ'վերագրէ Թաքէֆի անողոքելի ընթացքին՝ շրջակայ գիւղացիներուն դէմ։ Ցուցարկաւորութիւնը Դչ. կատարուեցաւ մեծ հանդէսով. մեծ բազմութիւն ներկայ էր։ Ոստիկանութիւնն ոճրագործները կ'փնտռէ։

ՆՈՐ ԳՈՐԾԻ ՄԸ.— Ֆրանսայի երկաթուղւոյ ընկերութիւններէ մին ոռոգելիք գործածել ուղեւորաց տոմսակ բաշխելու յատուկ գործի մը. պարզ և արագ գործողութեամբ տոմսակները կ'տպէ կ'կտրէ, եւ թիւն ու թուականը կ'դնէ. ասկից զատ մասնաւոր թուղթի մը վրայ կ'նշանակէ հաշուեքննութեան անհրաժեշտ տեղեկութիւնները թէ ո՛րչափ տոմսակ տրուած է, ո՛րչափ դրամ առնուած է։ Տոմսակավաճառը պէտք չունենար խորշարանին մէջ փնտռելու տոմսակները. տոմսակներու վաճառումը խիստ արագ պիտի ըլլայ։ Շիրքէթի Խայրիէն ի՛նչ աղէկ կ'ընէ եթէ այդ գործիէն բերել տայ իր նորընծայ տոմսավաճառներուն համար, որք չորս հոգի տոմսակ տալու ատեն անճրկած կ'մնան։ Բոլոր աշխարհի մէջ ծաւալելէն ետքն, հաւանականութիւն կայ մինչեւ մէկ աստիճան որ Շիրքէթի մէջ եւս մուտ գտնէ այսպիսի դիւրութիւն մը։

ՃԻԽԱՂ ՀԱՅՐ ՄԸ.— Բարիզի եզերանգատ ատեանն այս օրերս կ'զբաղի եղեռնական անլուր դատով մը, զոր բարիզեան թերթեր «փոքրիկ Բիէռի մարտիրոսութիւնը» խորագրով կ'ծանուցանեն։ Ամբաստանեալն է Կաէկուաո անուն գործաւոր մը որ իր իրեք-չորս տարու տղեկն անլուր տանջանքներու ենթարկելով վերջապէս պատճառ եղած է անոր մահուան։ Կաէկուաո իր կնոջ մահուանէ յետոյ սկսած է ապօրէն կերպով կենակցիլ Տէհէ անուն կնոջ մը հետ որ նոյնպէս մէկ քանի զաւակ ունի։ Նախագահը մանրամասնօրէն հարցաքննեց ամբաստանեալը փոքրիկ Բիէռի վրայ ի գործ դրած խժդժութեանց համար։ Կաէկուաո երբեմն ուրացաւ և երբեմն ալ բացորոշ վկայութեանց առջեւ պարտաւորեցաւ խոստովանիլ։ Աւասիկ ամբաստանութեանց գլխաւոր կէտերը.— Կաէկուաո երբեմն իր խոշոր մուրճը Բիէռի ձեռքը կուտար որ բարձր բռնէ և երբ տկարանար, մուրճին կոթով գլխուն կ'զարնէր. սեղանի մը կ'կապէր և կ'հրամայէր որ քաշէ և եթէ կարող չըլլար, կ'ծեծէր։ Տղեկը մերկացնելով դաշոյնով մը կ'ծակծկէր մարմնոյն այլ և այլ մասերը. դատական բժիշկը տարաբախտ Բիէռի մարմինը քննելուն այս կերպով գոյացած քառասունէ աւելի ծակեր գտած էր։ Անգամ մը տղեկին ձեռքերը տաք վառարանին վրայ դրած և այրել յետոյ ձեռքերուն միւս կողմը գործածած էր վառարանին վրայ։ Ուրիշ անգամ մ'ալ ոտքերը դրած էր և երբ տղան աղիողորմ ճիչեր կ'արձակէր, ճիւաղը հեգնելով «տա՛ք է հէ՛» կ'ըսէր։ Օր մը գլխուն այնչափ սաստիկ կ'զարնէ որ մորթին մէկ մասը կ'ելնէ։ Վերջապէս խեղճ փոքրիկը չդիմանալով այս չարչարանքներուն՝ մարմինն ամբողջ արիւնաթաթախ՝ ողորմելի վիճակի մը ենթարկուած էր։ Կաէկուաո պատասխանատուութենէ ազատելու նպատակաւ փողոց նետած էր զայն գիշեր ատեն։ Առաւօտուն մօտակայ տունէ մը լսելով Բիէռի հեծութիւններն անմիջապէս ընկեցիկ տղայոց հիւանդանոցը դրած էին զայն, ուր երկու օր յետոյ մեռած էր «հայրի՛կ»

մայրե՛կ» ըսելով։ Դատաւորք չատ մը վկայութիւններէ զատ, իրենց առջեւ ունէին նաեւ դիազննութիւն կատարող բժիշկին տեղեկագիրն որ ամէն բան կ'հաստատէ, ինչպէս նաեւ զանազան նկարներ որք վէրքերն և այլն կ'ներկայացնեն։ Ընդհ. դատախազը ծանր պատիժ պահանջեց Կոէկուարի, Տէհէի և Կոէկուարի մօրը դէմ՝ այս վերջինն ալ մեղսակից նկատելով։ Դատարանն ի մօտոյ պիտի արձակէ իր վճիռը։

ՀՌՈՄԷ հեռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ օճրագործ Աքչիարդօ ցկեանս բերդարգելութեան դատապարտուեր է։

ՉՈՐՐՈՐԴ ԵՐԵՍԸ

Նիւթոց առատութեան պատճառաւ, մաս մը բան լրագրոյս այս աւուր թուոյն Չորրորդ երեսը դրուած է։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն ուրբաթ օր Մեծ-Եպարքոսին ապարանքն երթալով, տեսակցեցաւ Ն. Բարձրութեան հետ։

—Կ'լսենք թէ, Ս. Պատրիարք Հօր կարգադրութեամբ, Բաղէշի նախորդ առաջնորդ Տ. Յակոբ Ծ. Վ. Շահպազեան առժամապէս Ենի գիւղի եկեղեցին պիտի հովուէ, Էնկիւրիէ դարձած Տ. Եղիշէ Ծ. Վ. Գալֆաեան Րումէլի Հիսարի եկեղեցին, և Եզնիկիւյէ դարձած Տ. Յովհ. Վ. Հուրիկեան Պոյաճը գիւղի եկեղեցին պիտի մնան առժամապէս։

— Կ'լսենք թէ Սեբաստիոյ առաջնորդ Տ. Պետրոս Սրբազան, որ ժամանակէ մ'ի վեր Եւդոկիա կ'գտնուէր, ուղղակի Սեբաստիա պիտի դառնայ, վիճակային գործերուն կարեւորութեան պատճառաւ առայժմ հրաժարած ըլլալով Կ. Պոլիս գալու դիտաւորութենէն։

—Տփղիսէ գրուած նամակներէ կ'տեղեկանանք թէ Ն. Օծութիւն Ս. Հայրապետ Ամենայն Հայոց Ս. Զատկի կիրակին պատարագեր և քարոզ խօսեր է Իջման Տաճարին մէջ։ Կ'սպասաւորէին Տ. Տ. Մակար և Խորէն եպիսկոպոսները, վեց վարդապետ եւ չորս սարկաւագ։ Ս. Հայրապետին առողջութիւնը կատարեալ կ'թուէր։ Քարոզն ազդու ձայնով մը տուեր է Տեառն Մերոյ Ս. Յարութեան խորհրդին վրայ։ Ի վերջ քարոզին սրտաբուխ օրհնութեամբ հրաւիրեր է Եկեղեցւոյ մանուկներն օրհնել զՅարուցեալն Յիսուս, դպիրք անոյշ ձայնով «Օրհնեցէք մանկունք» շարականն երգեր են, եւ ծերունազարդ Հայրապետն, Աթոռի վրայ բազմած, ձայնակցեր է մատաղերամ երգիչներուն։

—Օտեսայէ կ'գրեն մեզ թէ Սև ծովու դիմացի եզերքէն եկած Փոքր Ասիացի Հայերու փոքրիկ գաղութ մը կազմուած է հոն, որոյ անդամներն առհասարակ քիչ չատ ունեւոր մարդիկ են։ Ասոնց մէկ մասը գործ գտած է, միացեալ մասն ալ առեւտրական գործերուն շտկուելուն կ'սպասէ։

—Բղեշիներն ալ պէտք է աւելցնենք Առաջնորդ չուզող կամ գէթ իրենց արդի Առաջնորդը չուզող թեմականներուն վրայ։ Գանգատագիր գանգատագրի վրայ կուգայ Պատրիարքարան եւ մեզ։ Բղիի արդի հոգեւոր հովիւը Կարնոյ առաջնորդութեան ներքեւ առաջնորդական փոխանորդ մ'է։ Կ'երեւի թէ Պատրիարքը չէ համոզուած թէ այս եկեղեցականն այն տեղէն հեռացնել պէտք ըլլայ. որովհետեւ թէեւ փոխանորդ վարդապետն արտօնութիւն ուզեց Պոլիս գալու, ինչպէս արդէն ծանուցինք, Ս. Պատրիարք Հայրն հրաման զրկեց որ առայժմ չհեռանայ Բղիէն։

—Բէօթահեայի առաջն. տեղապահ Տ. Մկրտիչ Ծ. Վ. Ազատնունի անցեալ ուրբաթ Էսկի Շէհիր ուղեւորեր է յանձնարարութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր, տեղւոյն երկու քահանայից խնդրոյն վերջ մը տալու։

—Պանտրմայի հայ-կաթողիկէ վարժարանին ուսուցիչ Արիստակէս էֆ. Արեւեան մայիս 16 թուով նամակ մը գրած է մեզ, որով կ'նկարագրէ Վանեւ. Արիստակէս էֆ. Ազարեանի մահուան պատճառած սուգը Պանտրմայի հայհամայնքական հասարակութեան մէջ, որովհետեւ այս հասարակութեան բարերարն հանդիսացած էր հանգուցեալը, կառուցանելով տեղւոյն աղջկանց հոյակապ վարժարանը։ Անցեալ Եշ. յատուկ ձայնաւոր պատարագ և պաշտօն կատարուեր են Ս. Ստեփաննոս եկեղեցւոյն մէջ, ժողովրդապետ Տ. Յակոբ Վ. Թօրուզեանի կողմէ, և յետոյ վարժարանին գլխաւոր ուսուցիչ Թադէոս էֆ. Շիրինեան գեղեցիկ դամբանական մը արտասաներ է։

—Վանայէ մեր թղթակից կ'ծանուցանէ մայիս 14 թուով թէ Պուլկարիոյ Կաթողիկոսական նուիրակ Տ. Արսէն Վ. Վեհունի Շուշիա գնաց։—Վանայի նորընտիր Թաղ. Խորհրդին անդամներէն ոմանք արդէն հրաժարեր են։

—Կալացէ մայիս 13 թուով կ'ծանուցանեն մեզ թէ հոն 55 տարեկան հասակին մէջ յանկարծամահ եղեր է Տքդ. Յ. Բոթովիչ հայազգին։

—Պրն. Աղեքսանդր Մանթաշեանց Տփղիսի Վանքի մայր-եկեղեցիին նուիրեր է նոյն հաստատութեան կից գտնուող Բոչկ անուանեալ կալուածն, 3 հազար րուբլ. վճարելով անոր գնման համար, և 1,000 րուբլ. ալ նուիրեր է նոյն եկեղեցիին նորոգման համար։ Ուրիշ եկեղեցասէր անձնաւորութիւններ ալ զանազան գումարներ ստորագրեր են թեմակալ Տ. Գէորգ արքեպիսկոպոսի հրաւէրմամբ, եկեղեցիին նորոգութեան։

—Գաւառացի կարօտ ուսանողաց գրական պիտոյից հայթայթիչ Մասնաժողովը վաղը Նիստ ունի ժամը 3ին, Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ։

—Պրեճիկի մէջ որբեր որդեգրելու փափաքող ազգայիններ կ'գտնուին, և Առաջնորդ Տ. Մովսէս Ծ. վրդ. որ Պոլիս կ'գտնուի, պիտի բանակցի այս մասին Որբոց Խնամակալութեան հետ։

—Տ. Եղիշէ վրդ. Գալֆաեան Էնկիւրիէէն Պոլիս դարձաւ և Ս. Պատրիարք Հօր ներկայացաւ։

—Խումբ մը Բերացիներ Կրօն. Ժողովոյ վերջին նստին ներկայանալով, Անանեան Տ. Գէորգ քահանայի համար իրենց հանրագրին վրայ տնօրինութիւն խնդրեր են։ Ժողովը պատասխաներ է թէ կարեւոր գծագրութիւններ ունենալով չի կրնար նոյն օր նկատողութեան առնուլ խնդիրը։

—Բերայի Պարտուց հատուցման Յանձնաժողովն՝ որ երրորդ անգամ ըլլալով հրաժարական մատուցած էր, Քաղաք. Ժողովոյ որոշման վրայ սկսեր է շարունակել իր աշխատութիւն, զոր գնահատեց նոյն իսկ Վարչութիւնն, իր պատուիրակ Խորեան Գրիգոր էֆ.ի տեղեկագրին համեմատ։

—Երեկուան Խոփլէ շոգենաւով Եգիպտոսէ Կ. Պոլիս դարձան կարգ մը հայ գաղթականներ՝ ամուրի թէ ընտանեօք։

—Սիվրի Հիսարէ մայիս 12 թուով հետեւեալը կ'գրեն մեզ.—«Ցյժ սիրելի է եւ ինձ՝ հայ անտէրունչ ու անպատսպար որբերէն ունենալ զոր որբ մը որ ըլլայ 4էն առ առաւելն 6 տարեկան։ Իմ՝ զայն իբրեւ իմ հարազատ զաւակս ու ընտանեացս կարեւոր մէկ անդամն խնամարկելու և կրթելու համար, իմ ինքնայօժար առաջադրութիւնս հաղորդած եմ նաեւ Սրբազան Պատրիարք Հօր, տեղւոյս թաղ. խորհրդոյ վկայութեամբ ալ հաստատուած։ Այս բաղձանացս վաղ ընդ փոյթ գոհացումն տալու նպատակաւ, գործով ի Պոլիս եկող Գաղատացի Օննիկ էֆ. Մ. Մաքթաեանի ջերմապէս յանձնարարած եմ հարկ եղածներն, յանձնուելիք որբն անձամբ ինձ բերելու համար։ Ուստի, յիշեալ էֆ.ն որ ձեզ պիտի ներկայանայ, կ'խնդրեմ որ հաճիք առ այս կարեւի դիւրութիւններն ընծայել անոր, որով երախտապարտ կ'կացուցանէք զիս, ինչպէս կացուցած էք ու կ'կացուցանէք բազմաթիւ որդեգրողներ ու որդեգիրները։

ՕՆՆԻԿ Յ. ԹՈՀՐՈՒԼԵԱՆ

ԾԱՆ. ԽՄԲ.—Այս իմաստով նամակներ չատ ստացանք։ Որդեգրողները չեն որ կ'պակսին Պոլսոյ եւ շրջակայից մէջ։ Որդեգիրներն են որ չեն երեւիր տակաւին։

—Հոգաբարձութիւնս ասկից առաջ ծանուցած էր ի լրագիրս որ պատուարժան հասարակութիւնն՝ ի նպաստ Հաստատութեանս հրապարակ ելած սիկառի թղթերը գործածելէ յետոյ, իւրաքանչիւր պլակի կողքերը ([illegible]) պատռէ որպէս զի մի՛ գուցէ շահադիտաց ոմանց ձեռքն անցնելով վերստին գործածուին ի վնաս Հաստատութեանս։ Այս անգամ մեզ լուր տրուած ըլլալով որ մի քանի գաւառաց ազգայինք Հիւանդանոցիս օգտակար ըլլալու ջերմ փափաքանօք կողքերը փոխանակ պատռելու ժողվելով ի Պոլիս զրկել կ'մտաբերեն, Հոգաբարձութիւնս ներկայիւս կրկին անգամ կ'ծանուցանէ թէ այն ազգայինք որք կ'փափաքին Հիւանդանոցիս օգտակար ըլլալ, զայն գործածելէ յետոյ պարտին պատռել և ոչնչացնել կողքերը։

(Ազգ. Հոգաբարձութիւն)

—Հանգուցեալ Աւետիս էֆ. Եօրտամեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւնք եղած են Հիւանդանոցիս.—Մուրատ էֆ. Ալաճաճեան, Պօղոս էֆ. Պէրպէրեան, Կուռնիկ էֆ. Համամճեան, Սարգիս էֆ. Խաժէրեան, Սիմոն էֆ. Գայսէրլեան, Գառնիկ էֆ. Համբարձումեան, Արտաշէս էֆ. Ֆընտգլեան՝ 108ական ղրուշ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Շքոտրայի նահանգին Մէքդուպճի անուանեցաւ Ափրիկեան Տրիպոլսոյ նախորդ Մէքդուպճի Հագգը էֆ։

—Սուրիոյ և Պէրութի նահանգաց դատական քննիչ անուանեցաւ Պէրութի վերաքննիչ ատենի պատժական ճիւղին նախագահ Նիմէթուլլահ էֆ., որուն յաջորդեց Վանայ և Պիթլիսի նահանգաց դատական քննիչ Զիւհտի էֆ։ Վանայ և Պիթլիսի նահանգաց դատական քննիչ անուանեցաւ Տրապզոնի նահանգին վերաքննիչ ատենին նախագահ Իսմաիլ Հագգը էֆ., որուն յաջորդեց նոյն դատարանին ընդհ. դատախազ Աճէմ Լութֆի էֆ. և ասոր ալ յաջորդեց Պէրութի նահանգին վերաքննիչ ատենի նախորդ ընդհ. դատախազ Համտի պէյ։

—Խարբերդի նահանգին Տիմէդոքս գաւառակին Գայմագամի օգնական անուանեցաւ հայազգի Յակոբ Եամէր էֆ.։ Մանասդըրի Ֆլորինա գաւառակին Գայմագամի օգնական անուանեցաւ Գալասիի Իսարէի ժողովոյ Բ. քարտուղար հայազգի Ֆիքրի էֆ.։ Սելանիկի Նէվրէքոբ գաւառակին Գայմագամի օգնական անուանեցաւ Եօրկաքի Զամինա էֆ.։ Մէնէլիքի գաւառակին Գայմագամի օգնական անուանեցաւ Քաաթանթին Եօանիտիս էֆ.։

—Գ. կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Պէշիքթաշի ոստիկանապետ Հասան փաշայի փոքր հարսին և Տքդ. Միլիքի հարսին՝ Տիկին Անժէլ Միլիքի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՒՑՄՈՒՆՔ

Զինուորական հաստատութեանց ի նպաստ կատարուած հանգանակութեանց արդիւնքն, որ Օսմ. Կայս. Պանքային ի պահ տրուած է, կայս. Իրատէով 20,213 ոսկի եւս յանձնուած է գնման յանձնաժողովին, պատերազմական ինչ ինչ նիւթերու գնման համար, և այս հանգանակութեան հասոյթէն եղած վճարմունք ցարդ 179 հազար 829 ոսկւոյ յանգած են։

Դատական քննիչներու օգնականներուն պարտականութիւնները գծող սա կանոնագրութիւնը պատրաստուած և կայս. Իրատէով վաւերացուած է.— Այն նահանգներուն մէջ, ուր դատական քննիչի օգնականներ կ'գտնուին, այս օգնականներուն պարտականութիւնն է օգնել և ընկերանալ այն դատական քննիչին, որ դատական կազմակերպութեան կանոնագրին տրամադրութեանց և ի վերջոյ պատրաստուած յատուկ հրահանգներու համաձայն նահանգաց դատական գործերը քննելու պաշտօնն ունի։

Օգնականք, ի պահանջել հարկին, ինչպէս որ դատական քննիչներու կողմէ նահանգի մը իրաւասութեան սահմանին մէջ գտնուող գաւառներն ու գաւառակները պիտի կրնան ղրկուիլ ի քննութիւն, Դատական Նախարարութեան կողմէ եւս ուղղակի պիտի կրնան քննիչ կարգուիլ։

Դատական քննիչներու կողմէ, քննութեան համար, գաւառակները ղրկուած օգնականներուն պատրաստած ու մատուցած տեղեկագիրներն եթէ դատական քննիչներու կողմէ ընդունելի դատուին, այս վերջինք պարտին կնքել զանոնք և կցել ա՛յն տեղեկագիրներուն զորս երեք ամիսը մի անգամ իրենց կնքոյն տակ ղրկելու պարտաւոր են ըստ մասնաւոր հրահանգաց, եւ կամ ուղղակի իրենց գրելիք տեղեկագրին մէջ պէտք է ամփոփեն և մատուցանեն Դատական Նախարարութեան։ Թէ՛ Դատական Նախարարութեան կողմէ ուղղակի և թէ՛ դատական քննիչին կողմէ իրենց յանձնուած գործի մը քննութեան արդիւնքն եթէ ճշմարտութեան հակառակ տեսնուի, ասկէ ծագելիք պատասխանատուութիւնն ուղղակի օգնականին վրայ պիտի ծանրանայ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ օսմ. նորընտիր Քոմիսէր Նուսուհի պէյ իր որդւոյն և քարտուղարներուն հետ շաբաթ իրիկուն Սոֆիա ուղեւորեցաւ։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ Նախարարութիւնն հրահանգ ուղղելով նահանգները ծանոյց որ տրոց գանձումներն յապաղմանց չենթարկին և մէկ տարւոյն տուրքը միւսին չմնայ։

ՐՈՒՄԷԼԻԻ կողմը բնակող օսմ. հպատակ Րումէններու հաւատարմութիւնն, օսմ. կառավարութեան կողմէ գնահատուելով, իրենց գոհունակութիւն յայտնուեցաւ։

ԳԱՒԱՌԱԿԱՑ իւրաքանչիւրին կեդրոնին մէջ կանոնց յատուկ բանտեր պիտի հաստատուին։

ՀԱԼԷՊԻ կալուածատուրքերու տնօրէնն Ատանա փոխադրուեցաւ և իրեն յաջորդեց Ատանայի կալուածատուրքերու տնօրէնը։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ.—Գանտէրէլի Ֆէրմէնի գիւղին մէջ երեք գիչեր առաջ աւազակ Հիւսէյին աղայի տունը կոխեցին և հարսը վիրաւորելով զինքն ալ լեռը տարին։ Հարիւր քսան ոսկի փրկանք կ'պահանջեն։

ԿՐԹԱԿԱՆ Նախարար Զիւհտի փաշա ապաքինած ըլլալով ներկայ գտնուեցաւ Նախարարաց Խորհրդոյ երեկի նիստին։

ԱՅՏԸՆԻ կուսակալ Քեամիլ փաշա՝ Թարգման Արմենակ էֆ.ի հետ՝ անցեալ օր փոխադարձ այցելութեան գացեր է իտալական Մօրֆէջոյ զրահաւորն, որ Թնդանօթի արձակմամբ ողջուներ է։

ԻԶՄԻՐԷՆ երեք հարիւր հազար ղրշ. զրկուեցաւ ի նպաստ զինուորական հաստատութեանց։

ԱՏԱՆԱՅԻ կուսակալ Հիւսէյին Հիլմի էֆ. Ճէպէլը Պէրէքէթ գնաց քննական պտոյտի համար։

ԷՏԻՐՆԷԷ մեր յարգոյ թղթակիցը կ'գրէ մայիս 15 թուով.—«Այս տարի ձմեռն ու գարուն իրարու խառնուած են, այնպէս որ ձմեռուան մէջ գարնան օրեր վայելեցինք և գարնան մէջ ձմեռուան օրեր. սակայն կրնանք ըսել թէ ձմեռը գարունէն աղէկ էր. հիմա չարունակ կ'անձրեւէ. արեգակն իր երեսը կ'պահէ. գետերը՝ Մարիցա, Արտա ու Թունճա յորդած են ու բոլոր դաշտերը ջրերու մէջ թաղուած. շատեր չեն կրնար երթալ իրենց թթենիները կարել բերելու. ժողովուրդը շատ մտատանջ է և վախ ունի թէ հունձքերը պիտի փտին եթէ չեն փտած։»

ՓԷԼԷՆԿԻ ՏԷՐԵԱ Թորիֆլանաւը նախընթաց օրը Դարդանէլի նեղուցէն դուրս ելեր և շրջակայները քննութիւններ կատարելու գացեր է։

ԲԷԶՊԷՐԷԻ Օսմանեաններուն պարտականութիւնը ննջողներն, Պետական Խորհրդոյ որոշման համաձայն պիտի պատժուին ըստ տրամադրութեան Պատժական Օրինաց 151րդ յօդուածին։

ՈՃԻՐՔ ԵՒ ԱՐԿԱԾՔ.—Առջի օրն ի Փաշա Պաղչէ ապակեգինեաց գործարանի եռին՝ներան վրայ թէ-երն եռին կապուած գլխի մը գտնուեցաւ. գլխէն ի փրոտէն զարնուած էր։ Ոստիկանութիւնը քննութեամբ հաստատեց թէ Ինձիրքէօյցի Մուհիէտտին Բէյ անուն մարդ մ'է։

—Պոլսոյ Սարըխեւլէ թաղին մէջ 6 տարեկան Խաչիկ անուն աղջիկ մը հագուստը բռնկելով այրեցաւ և քիչ յետոյ մեռաւ։

—Երէկ Պոլսոյ Ֆաթիհ թաղին մէջ Աթոա անուն ինն տարեկան աղայ մը գլտուածով ջրհորի մը մէջ ինկաւ ու խեղդուեցաւ։

—Երէկ ի Կէօքսու ապիտի գործարանին մէջ մեքենային փոկը խզուելով խոշոր երկաթ մը Հօգգը անուն գործաւորին գլխուն վրայ ինկաւ եւ ծանրապէս վիրաւորեց։

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՈՔԴ. Ս. ՔԱՌԱՔՈՉ

Մասնագէտ երկու սեռի ջղային [illegible], գողղ. և մորթային ախտերու.

Այս տեսակ ախտերէ վարակուող և կարգ մը չալալթաններու սուտ խոստմանց հաւանելով հիւանդութիւններնուն դարման չգտնողներու ծառայութիւն մը մատուցանելու նպատակաւ, Տոքդ. Քառաքոչ, իր դարմանատունն ալ աւելի կատարելագործելով փոխադրած է Աղա-Համամ ճամբէի թիւ 14 իր տունն, ուր ամէն ժամ իրեն դիմող հիւանդները պիտի դարմանէ Եւրոպիոյ հռչակաւոր Բրոֆէսէօրներէն Ֆուռնիէի և Կիյեօնի վերջին ու ազդու մէթոտներով։ 30—1

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԷ
Արտօնեալ եւ Վկայեալ
ՓԱՍՏԱԲԱՆ
ՀՐԱՉԵԱՅ Ա. ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ

Ա. Իր իրաւագիտական ճրջանն աւարտած, կը ստանձնէ շէրիի, հուգուգի, վաճառականական եւ պատժական ամէն տեսակ դատեր։

Բ. Այն դատերը զորս պէտք է վարել թէ՛ Իզմիրի, թէ գազաներու եւ թէ մօտակայ գաւառներու մէջ, ի հարկին իսթինաֆի եւ թէմիզի պարագաներով։

Գ. Կը խմբագրէ եւ կը թարգմանէ դատական եւ օրինական ամէն գրութիւններ Տաճկերէնէ ի Գաղիերէն եւ փոխադարձաբար. վարձք գոհացուցիչ. գաղտնապահութիւն, ճշդապահութիւն երաշխաւորեալ. բաց ի Կիրակիէ ամէն օր պատրաստ է իր գրասենեակն։ 17—20

Իզմիր, Էսկի Կէօմրիւկ ճատտէսի

ՏՈՔԹՈՐ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՎԿԱՅԵԱԼ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

Հաստատեալ յամին 1852

Նորահնար գործիքի մը միջոցաւ ամենաստուեր ցաւած ակռաները, մէկ անգամէն վայրկենապէս կը լեցնեն, ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալ։ Կատարելագործեալ եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, [illegible] (ըստ տարիքի), ծամողութեան, եւ [illegible] երաշխաւորեալ։ «Սկոարիթ» կոչուած բերնի հիւանդութիւնը, երեք այցելութեամբ կատարելապէս կը բուժեն, ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու, եւ նորահնար աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի արտահանութեան։

Թիւ 396 Մեծ-Փողոց Բերա (Եանիի գարեջրատան վրայի յարկը ճիշդ Զըգուգճեանց դէմ)։

Գաւառցիներ յաճախորդք կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը թիւ 1 Նոր բացուած Խրիսովէլի փողոց ամէն օր։

Յ. Գ. — Հաւասարելու համար Եւրոպիոյ եւ Ամերիկայի առաջին կարգի ատամնաբոյժերու, ձմեռները կիրակի օրերն ալ, ինչպէս նաեւ մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղիին։

ՄԷՃԷԼԼԷ

ՕՍՄ. ՔԱՂԱՔԱՑԻՆ ՕՐԻՆԱԳԻՐՔ

Թարգմ. ՆԻԿՈՂԱՅՈՍ Ա. ԹՈԹՎԱՅԵԱՆ

Մէճէլլէն Օսմ. Տէրութեան էն կարեւոր մասն է և քաղաքային գործառնութեանց վերաբերեալ ամէն դատ անոր համաձայն կ'լուծուի, գիրք մը որ ամէն մարդու անհրաժեշտ է։ Կը պարունակէ 16 Գիրք. Քիթապ-իւլ-Պիւյու, Քիթապ-իւլ-Իճարէ, Քիթապ-իւլ-Քէֆալէ, Քիթապ-իւլ-Հավալէ, Քիթապ-իւլ-Րէհն, Քիթապ-իւլ-Էմանէթ, Քիթապ-իւլ-Հիպէ, Քիթապ-իւլ-Ղասպ, Քիթապ-իւլ-Հաճզ, վէլ Իքրահ, վէշ Շիւֆա, Քիթապ-իւշ-Շիրքեաթ, Քիթապ-իւլ-Վէքեալէ, Քիթապ-իւս-Սուլհ վէլ Իպրա, Քիթապ-իւլ-Իգրար, Քիթապ-իւտ-Տավա, Քիթապ-իւլ-Պէյյինաթ վէթ-Թահլիֆ, Քիթապ-իւլ-Գազա։ Թարգմանիչն իր աչաց առջեւ ունեցած է Մէճէլլէյի բոլոր ականաւոր մեկնիչներն և իր հայերէն թարգմանութեան հանդէպ դրած է բնագրին արտասանութիւնն։ Ամբողջ գործն հինգ հատոր է, 900 երեսէ բաղկացեալ, եւ իւրաքանչիւր հատորի գինն է 10 ղրշ.։

Հինգ հատորին վրայ 10 ղրշ.ի զեղչէն օգտուելու համար, դիմեցէք Մարգարեան գրատունն, ի Մերճան։

ՍԵՂԱՆԱԽՕՍԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ
19 ՄԱՅԻՍ

Օսմ. քօնսօլիտէ Սէրի Դ. Օ. Ո.		22	20
Օսմանիյէ	»	—	—
Րումէլիի երկաթ. ֆր.		104	25
Ռէժի	»	—	—
Օսմ. Պանքա	»	13	—
Քրէտի ժէնէրալ օթթոմ.	»	6	30
Երկրագործական Պանքա	»	9	—
Սօս. Օթ. Շըմէ է Վալ. Ա. Ո.		3	20
Օսմ. Ապահ. ընկեր.	»	4	15
Թրամուէյ բաժնեթ.		695	—
» Ժուիսանս		245	—
Թրամուէյ պարտաթ. ֆր.		495	—
Տէրքոսի Ջուրի ընկ.	»	340	—
Բարափ Կ. Պոլսոյ	»	451	—

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քօնսօլիտէ ուժ օրուան Օ. Ո.		3	50
» մէկ ամսուան »	»	—	—
Րում. երկ. ուժ օրուան »	»	—	—
» » մէկ ամսուան »	»	—	—

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 ֆրանքնոց	ղրշ.	87	10
Անգլիական ոսկի	»	109	30
Բօլ Էմբէրիալ	»	90	—
Մէճիտիյէ արծաթ	»	108	10
Րուպլի թղթադրամ Օ. Ո.		8	63

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	ղրշ.	108	13/16
Փարիզ 3 »	ֆր.	23	07½
Ֆիօրին մանտա	»	10	95

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ
ՓԱՐԻԶ, 29 ՄԱՅԻՍ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	ֆր.	103	52
Օսմ. քօնս. Սէրի Դ.) բաց.	»	20	70
) գոց.	»	20	85
» » » Բ.	»	37	40
» » » Գ.	»	21	92
Օսմանիյէ	»	—	—
Րումէլիի երկաթուղի	»	107	—
Օսմ. Բախօտիթէ	»	—	—
Մաքսատուն	»	—	—
Օսմ. Ռէժի	»	339	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	551	50
Քրէտի Լիօնէ	»	777	—
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3285	—
Իտալական Ռանթ	»	94	20
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	100
Դրամազեղչ	»	2	—

ՊԵՐԼԻՆ, 29 ՄԱՅԻՍ

Օսմ. փոխառութիւն 1888	մարք	91	—
Րումէլիի երկաթուղի	»	108	70
Անատ. երկ. պարտաթղթ.	»	88	60
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	305

ՎԻԵՆՆԱ, 29 ՄԱՅԻՍ

Փոխան. Լոնտոնի վրայ	ֆիօր.	119	90
Րումէլիի երկաթուղի	»	57	—
Օսմ. Ռէժի	»	161	—

ԼՈՆՏՈՆ, 29 ՄԱՅԻՍ

Անգլ. քօնսօլիտէ	Ա. Ո.	113	50
Օսմ. » Սէրի Ա.	»	66	—
» » » Բ.	»	37	12
» » » Գ.	»	21	12
» » » Դ.) բաց.	»	20	87
) գոց.	»	20	81
Փոխառութիւն Գասապա	Գ. կ.	77	50
» Օսմ. 3 ½ %	»	98	50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	12	—
Այտընի երկաթուղի	»	14	25
Եգիպտական Միացեալ	Գ. կ.	107	25
Հելլենական 5 %	»	24	50
Մոնոբոլ հելլենական 4 %	»	28	50
Ռանթ » 4 %	»	21	50
Ռուսական 3½ % 1891	»	—	—
Պուլկ. փոխառ. 6 % 1888	»	96	—
» Նոր » 6 % 1892	»	96	63
Փոխան. Փարիզի վրայ	»	25	250
Դրամազեղչ	»	2	—

ԿԵԱՆՔ ՏԵՐ ՅԻՍՈՒՍԻ. Ըստ չորից Աւետարանաց. Պատկերազարդ. Գրեց Գ. Պողոսեան։ — Համանուն աշխարհաքարտէզ մը տողաչափուած այս մատենին, որ կը պարզէ Յիսուսի կեանքն Աւետարանի ոգւոյն համաձայն, իր բարոյականի յօրինուածով ամէնէն մաքուր հաճոյքը կը պատճառէ ընթերցողին և իբր այդ՝ ջերմապէս կը յանձնարարուի ամէն կարգի անձանց։

ՄԱՅՐԻԿԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԸ. Տոքթ. Ա. Ե. Սէյլ. Ազատ թարգմ. ի գաղղիերէնէ. Գ. Պողոսեան. — Նորածին մանկութեան նուիրուած ողջապահիկ կանոններու խառնուած մ'է գրքոյկս, որ իր սկիզբն ունի ձեռնհաս բժշկի մը փայլուն վկայութիւնը շահեկան պարունակութեանն համար, ուր ի մէջ այլոց ըսուած է. «Անփորձ մայրիկի մը և անուս դայեակի մը համար անզուգական ընկեր մը, անհամեմատելի օգնական մը պիտի ըլլայ սա հատորիկն, իսկ, բժիշկ և կամ կարող դայեակ չգտնուած տեղերուն համար՝ փրկող ձեռք մը պարգեւ։» Գին զեղչեալ 2 ղշ։

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՕՐԱՑՈՅՑ. Արեւելեան Որբանոցին 1897 թուականին Քրիստոսի, Յօրինեց Գ. Պողոսեան. — Բաց ի համառօտ պարզ օրացոյցէ՝ կը պարունակէ ընդարձակ յաւելուած մը, ուր խառն դրուած են օգտակար գիտելիքներ, զբօսուցիչ հատուածներ, առածներ, առածներ ևն, ևն, և հակառակ այս ճոխ պարունակութեան կը ծախուի խիստ դիւրամատչելի գնով 50 փարա։ Այս երեք գործերու վաճառման հասոյթէն Պրուսայի Արեւելեան Որբանոցին յատկացուած է։ Գթութեան այդ յարկին, ուր վերջին տնտեսական տագնապին պատճառաւ որբացած մանուկներ եւս ընդունուած են, արժանի է հանրային քաջալերութեան։ Կեդրոնատեղին է Կ. Պոլիս, Զաքմաքճըլար թիւ 20, Պալենց գրատունն։ 12—11

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Գ. ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել որ ամէն օր մինչեւ կէսօր կը գտնուի Նախկին տեղն Սկիւտարի չուկան Մահքէմէ փողոց պարսիկ ծխավաճառին վերի յարկը։ Կէսօրէն վերջը Բերա Կալաթա-Սէրայի վարժարանին դիմաց թիւ 200 աքարեթմանն Ա. յարկ թիւ 3։ Վկայեալ եւ ծանօթ ատամնաբոյժն յանձն կ'առնու ակռայի վիրաբուժական ամէն գործողութիւնք ի հարկին թմրեցուցիչ դեղերով։ Նոր դրութեամբ կը պատրաստէ բերնի եւ դէմքի յարմար քառչուխ, ոսկւոյ եւայլ նիւթերու վրայ Նուրբ եւ թեթեւ արհեստական ակռայ։ Դիմողք գոհ պիտի մնան գիներու չափաւորութենէն եւ գործողութեանց կատարելութենէն։ Գչ. խորհրդակցութիւնք ձրի։ 25—17

ԻՒՆԻՕՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ — ՀԻՄՆԵԱԼ 1828

1828 L'UNION DE PARIS

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ — ՀԻՄՆԵԱԼ 1829

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ ՊԱՆԴ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 15, ԻՒՐ ԱՊԱՐԱՆՔԻՆ ՄԷՋ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Դրամագլուխ	Ֆր.	10,000,000
Պահեստ	»	7,650,000
Թղթապանակի մէջ	»	69,246,000
Հասոյթ 1892 տարւոյ	»	16,000,000
Հատուցուած վնաս	»	176,000,000

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ

Դրամագլուխ	Ֆր.	10,000,000
Պահեստ	»	104,500,000
Ապահովագրութիւնք	»	250,000,000
Հասոյթ 1892 տարւոյ	»	17,750,000
Հատուցուած վնաս	»	65,000,000

Ընկերութեան դրամատունն է Օսմ. կայս. Պանքան։

Մանրամասնութեանց համար դիմել առ. մասնաւոր Տնօրէն Տ. ՍԻՄՈՆ ՔԱՑՍԷՐԼԵԱՆ
Կ. Պոլիս, Կալաթա, Գարաքէօյ Եէնի-խան Ա. յարկ։
Կենաց ճիւղին Տեսուչ, ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

COMPAGNIE ROSSIA A ST PÉTERSBOURG

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ի կայս. Իրատէով արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքախա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵԱՆՔ. — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱԾՔ։

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած	10,000,000 Ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	67,000,000 »
1895 ի հասոյթք	25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ	100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս Ա. ՃԻՒՐՄԻՒՔ
Ղալաթիա, Բորսայէն վրայ (Հին Մաքսատան տեղը)
Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ՔԻՍՏՕՓ ՊԷՔՔԷՆ

L'ANCRE ԼԱՆՔՐԸ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆ, ԱՄԵՆԷՆ ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵՒ ԱՄԵՆԷՆ ԱՒԵԼԻ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾԸ

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԳՄՐ. 133 ՄԻԼԻՈՆԷՆ ԱՒԵԼԻ — 1871ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ 93 Վ.ՃԱՐՈՒԱԾ ԳՄՐ. 206 ՄԻԼԻՈՆ

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Պ. Կոմս Էտմոն Զիչի, կայս. եւ արք. Ներքին խորհրդական, Նախագահ
» Ռոստոմ Հօեոս, դեր-նախագահ
» Ժոզէֆ Հօեոս, կայս. եւ արք. Ներքին խորհրդական
» Ֆոյման Նաֆօ » » » »
» Անտուան Բրոլէ ս'Օսբէն
Թէոտոր Ռոնցէն
Ժան տը Վէյնէկ - Ինկէլհայմ

Կառավարական Յանձնէր
Պ. ԺԱՆ ՄՈՒՔ կայս. արք. խորհրդական

Ընդհանուր Գործակալ, Բերա, Թիւնէլի հրապարակ, տուն Սարաֆօղլու, ԼԻՕՆԷԼ ՊՕՆՏԻ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

ԱՐՄՏԻՔ. — Ցորեն. — Վերջացող շաբթուն ժամանեցին 48,500 քիլէ, որոց 6500ն Էտիրնէ կակուղ և 42,000 կակուղ զանազան տեսակ Անատոլու։ Ծախուեցաւ 6500 Էտիրնէ քիլէն 16-17 ղրշ.էն և 42,000 Անատոլու 15-16½էն։ 9000 քիլէ Անատոլուի կարծր ցորեն ծախուեցաւ Եւրոպայի համար օխան 28-30 փարայէն։ Եգիպտացորեն.— Խնդրանք կայ. Աղեքսանդրիայի համար 10,000 պարկ ծախուեցաւ Ֆաղաէ, Օրտու և Վառնա։ Գարի.— Տեղական սպառման համար ծախուեցաւ 3000 քիլէ Դանուբ 9 ղրշ.էն և 4000 Անատոլու 8¾էն քիլէն։ Արտածման համար գործ չեղաւ։ Վարսակ.— 250 հազար օխա Մարմարայի տեսակ ծախուեցաւ Մարսիլիայի համար օխան 21-21½ փարայէն։

ԱԼԻՒՐ.— Վերջացող շաբթուն ժամանեցին ու վաճառուեցան 3460 պարկ, որոց 700ն Օտեսա՝ պարկը 78-98 ղրշ.էն, 1200 Սամսոն 55-57էն, 500 Սեվաստոպոլ, 1000՝ Իպրայիլ 65-71էն և 60 Վարնա՝ 70էն։

ԳԱՂԹԱԲԵՐՔ. — Տաւար. —Ժամանեցին 2000 պարկ Թրիէսթէ ու 468 ռուսական։ Առաջինը ծախուեցաւ պարկը 78-82 ղրշ.էն և երկրորդն՝ 74 էն։ Խահուէ. — Ժամանեցին 800 պարկ. Վաճառուեցան 500՝ պարկը 7-9½ ոսկիէն. պաշարատ կայ 8000. հրապարակը տկար է։ Բրինձ. — Ժամանեցին ու ծախուեցան 1000 պարկ Ռանկուն 103 էն և 500 եգիպտական 70-74 էն։ Սպիրթական նաւթ. — Թականրոքի տեսակ կ'արժէ օխան 9½ ղրշ։ Մոմ. — 200 սնտուկ Ֆուլնիէ ծախուեցաւ 46½ էն և 200 Ապոլլոն՝ 44 էն։ Օսմանեան կ'արժէ սնտուկը 45 ղրշ. և Պոսֆոռը քիլօն՝ 3¾։ — Քարիւղ. —Թրանսիթի գինն է սնտուկը 18½ և տեղականը 22 ղրուշ՝ ոսկին հարիւր ղրուշէն։

ՄԵՏԱՂ. — Երկաթ. — 100 թոնօ ժամանեց։ Կարեւոր գործ չեղաւ։ Պղպատի, անագի, պղինձի և զինկոյի վրայ կարեւոր գործեր չեղան։

ԱԼՔՈՂ.— Ժամանեցին ու ծախուեցան 79 տակառ՝ 50-51, 48-49 և 52-55 օխան մէկ օսմ. ոսկւոյ։

ՀԱՆՔԱԾՈՒԽ. — Կարեւոր գործեր չեղան։

ՄԱՆԻՖԱԹՈՒՐԱ.— Նշանակութեան արժանի գործ չեղաւ. նոյնպէս մանածի, մարմաշի, կտաւի և տպածոյի վրայ։

ԱՐՏԱԾԵԼԻ ՆԻՒԹԵՐ.— Թէֆթիք.— 300 հակ ծախուեցաւ օխան 16½-17 ղրուշէն։ Բուրդ. — Նոր ապրանքի կ'սպասուի։ Ս.յոլնի տեսակին վրայ քիչ մը գործ եղան կենդրինարն 246 ղրուշէն։ Բամպակ. — Սելանիկի տեսակէն 6000 օխա ժամանեց. կարժէ օխան 4.45-5.12½ ղրուշ։ Մետաքս.— Մետաքսի ու խոզակի վրայ բնաւ գործ չեղաւ։ Զինու տեսակին գինն է օխան 90-130 ղրշ.։ Կաշիներ.—Մինչ ժամանում կայ. գործ չըլլայ։ Աֆիոն.-25 սնտ. Զիլէ. Պայսէրի ծախուեցաւ օխան 120-122½ ղրշ.էն։ Իզմիրի մէջ հրապարակն հանդարտ է, որովհետեւ գնող չկայ։ Դաղձ Խէժ.—26 սնտուկ Պայսէրի, Նիյտէ, սպիտակ ծախուեցաւ օխան 18 ղրշ.էն և 6 պարկ Պայսէրի ոըֆիւ 6էն։ Ա. տեսակ սպիտակէն պատրաստ չկայ. Բ. տեսակէն 20 պարկ կայ և ուրիշ տեսակներէ 1800։ Մահլէպ.—Օխան 60-200 ղրշ.։ Սալէպ.—12½-15½։ Դեղին Մեղրամոմ.— Օխան 19-19½ ղրշ.էն անմշան գործեր եղան։ Իզմիրի մէջ 19 ղրշ.ի իջաւ։ Դեղին Ճէհրի.—14 պարկ Զօրում ծախուեցաւ օխան 1½ ղրշ.էն։ Գխտոր.— 5-5½։ Մաքի.—6-14։ Ընկոյզ.— Օխան 45-48 փարա։ Կաղին.— Կենդրինարն 90-92 ղրշ.։ Խաշխաշ.—Կենդինարն 30-60 ղր Պորող.—Նուշ՝ 4-5½, չամիչ 20 փր.էն 4½ ղրշ. և Թուզ 1½-3½ ղրշ.։ Մարտիկա.—22-45։

THE LANCASHIRE INSURANCE COMPANY

ՀԻՄՆԵԱԼ Է 1852 ԻՆ

ԸՆԿԵՐԱՑԻՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ ՑԱՆԳԼԻԱ
Lancashire Insurance Buildings
Exchange Street Manchester

Դրամագլուխ 3,000,000 անգլ. ոսկի
Պահեստի գումար 1,511,280 »

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Հրդեհի դէմ ապահովագրութիւնն, ամէն տեսակ քարուկիր ու փայտաշէն կալուածներու վրայ, կահերու և ապրանքներու վրայ եւն., յայժ նպաստաւոր պայմաններով ու սակերով։

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

Այս ընկերութիւնն յայժ բարձր աստիճանով կը ներկայացնէ բոլոր այն առաւելութիւնները զորս կրնան փափաքիլ կեանքերնին ապահովագրել ուզողներն, ամբողջ կամ խառն՝ որոշ պայմանաժամով։

Նոր հանուած պայմանագրութեան տետրակ։
Տեղեկութեան ապահովագիր անվճարելի։
Առանց ի ճարմանց և շահու մասնակցութեամբ.
Ամէն տեղեկութեանց համար դիմել ընդհ. [illegible] Bond, Sellar and Co. [illegible] Բիւչիւք Թիւնէլ խան, Ղալաթիա

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսէյլէն և Պաթումէն մէջտեղ կանոնաւորապէս բանող
Ա. կարգ 245 Ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղակի եւ արագ ուղեւորութիւն

Նաւուղչէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատար ԹԻՄՈԹԷ ԸՐՊՈՒԼ
Մումհանէ փողոց թ. 1

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլի և Արեւելեց միջեւ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիքթօրիան	10500	Ֆլավիան	3500
Աւմէնիան	10500	Էճիբշիըն	3500
Քէսդրիան	10500	Բըրժիըն	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գօլըմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ծօրճիան	8000	Անատոլուզիան	2500
Պոսդոնիան	8000	Ալգաշիըն	2500
Ֆիրճինիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինհօ	900
Վավօնիան	3700	Օբօրդօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպօն	800
Ֆապիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունն հանելու համար իրենց հրահանգը ղրկել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆԴԷՆ
Մեհմէտ Ալի փաշա խան, Թիւ 1
Ղալաթիա

ՔԻՒՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլի և Արեւելքի միջեւ երկու անգամ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ումպրիա	7718	Սամարիա	3574
Էդրուրիա	7718	Մարաթոն	2493
Սերվիա	7391	Աղլաս	2393
Աւրանիա	7268	Սարակոսա	2166
Բավոնիա	5587	Թարիֆա	2246
Սէֆալոնիա	5517	Բալմիրա	2144
Կալլիա	4809	Թրինիտատ	1899
Սայթիա	4557	Մորոգգօ	1855
Ալեբբօ	2143	Պրիթիշ Քուին	735
Քէտար	1876	Քարինթիա	5598
Շէրպուրգ	1614	Սիլվանիա	5598
Գադալոնիա	4845	Քամբանիա	12950
Պոթնիա	4531	Լուքանիա	12950

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ գործակատար
Ալեքսանտրիս խան, Թիւ 4
Ղալաթիա

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

ընդ Հիւլ, Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՕՏԵՍԱՅԻ

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Տօմինօ	937	Իտալօ	5540	Բոլօ	510
Ալեքթօ	3607	Տուրօ	2383	Ճիւնօ	1080	Բիալթօ	2229
Անճելօ	1541	Տրագօ	1713	Քլեսօ	1053	Բինալտօ	1663
Արիոսթօ	2377	Տինամօ	504	Բոլիվինօ	2307	Բոլլօ	1613
Պասանօ	1822	Էպրօ	2464	Բոմբօ	1700	Բոմէօ	1789
Պորտոֆինօ	1264	Էլտորատօ	1520	Լէօ	1053	Բոզարիօ	1862
Պրավօ	1076	Էրատօ	1481	Լէրանդօ	2271	Սաֆֆօ	1113
Պրիւնօ	841	Ֆիտօ	954	Լիվօրնօ	1643	Ցիրիօ	1735
Պըֆֆալօ	4431	Ֆինլանտ	1828	Լորէնզօ	3191	Սիւլվիօ	1193
Գէյրօ	1671	Ֆլամինկօ	849	Մալմօ	724	Սուէրօ	1200
Գալիլէօ	1337	Ֆրանչիսքօ	4582	Մարէնկօ	2273	Թասսօ	1328
Գամէօ	1244	Կալլիլէօ	3060	Մարդէլլօ	3709	Թ. Ուիլսըն	1546
Գադօ	1094	Կիդանօ	1243	Միքատօ	3557	Թօքիօ	3827
Չիքակօ	2729	Կոդօ	1011	Միլօ	1057	Թոլէտօ	1470
Սիսէրօ	1834	Կրոտնօ	1695	Մոնդէվէլլօ	1735	Թորբիտօ	487
Քլիօ	2697	Հիրօ	775	Մուրիլլօ	2419	Ուրպինօ	2429
Գոլորատօ	4235	Հիտալկօ	1581	Նէրօ	1083	Վասքօ	1914
Գոմօ	1497	Հինտու	3720	Օհիօ	4100	Վոլօ	1289
Գոնկօ	2906	Հորագիօ	3600	Օնթարիօ	4036	Վոլթուրնօ	2396
Գորսօ	895	Հումպէր	1596	Օրլանտօ	1535	Եէտօ	1850
Տիտօ	4811	Իակօ	2354	Բալէրմօ	1637	Զէրօ	1200

Լորէնզօ շոգենաւն, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն մեկնած է ամսոյս 17ին և 30ին հոս կ'սպասուի։

Տուրօ շոգենաւը, Նաւապետ Մաքրըմ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻԶՕ.
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա

(56)

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ՖՐԱՆՍՈՒԱ ՔՕՓԷ

ՑԱՆՑԱՒՈՐԸ

Իրաւ որ օրն ի բուն գոլալոյ հիւսելու պէս կը նկարէ տասն հազար գնտակնոց կենդանագիրներ, և խոզավաճառի մը պէս կը հարստանայ։ Կ'ըսուի թէ արեւուն մայրը մտնելէն յետոյ միայն քիթը սրբելու սովորութիւն ունի, որովհետեւ այդ գործը մէկ ոսկւոյ կը նստէր իրեն, ամէն անգամ որ երանգապնակը ձեռքէն վար կը դնէր իր քթին փողը թաշկինակին մէջ հնչեցնելու համար... Այո՛, զաւակներս, գործն այս վիճակին մէջ է... Իր վերջին հարցումն երեք հազար ֆրանք կորսնցնել տուած է իրեն։

ԺԶ

Ժամը տասնեւմէկին առեւները, Պ. Լեքիւյէ՝ Ցոնատիէօ ընտանիքէն բաժնուեցաւ, դեռ բոլորովին խօսակցութեան տպաւորութեան տակ գտնուելով։ Երկինք ամպերէն մաքրուած ըլլալով, իր աստղերը ցոյց կուտար, մթնոլորտը նուաղ ճնշիչ էր։ Բարիզի այն գաղջ գիշերներէն մին էր, յորում սրճարաններն, իրենց երկու դուռները կանակի վրայ բացած՝ կը շողշողան, շրջագայողք կը յապաղին, խանութպանը կը զովանայ մայթին վրայ, թեւերը վեր սօթթած, աթոռի մը վրայ հեծած։ Դատաւորը կամաց կամաց վերադարձաւ դէպի Ռուայալ հրապարակը, փողոցի ժողովրդային տեսարաններէն մտացիր, մասնակցելով հասարակ ժողովրդեան բարօրութեան։ Թափառեցաւ, վայելեց գեղեցիկ երեկոն։ Իր զուարթ ժամերէն մէկուն մէջ էր։

Իր գրասենեակը վերադառնալով, ուր կանթեղն իրեն կ'սպասէր, վասն զի երկար ատեն արթուն կենալու սովորութիւն ունէր, և ուր գիշերուան զովութիւնը կը թափանցէր կիսափակ պատուհանէն, բարեյօժար զգաց իր անձն, ձեռքերը շփեց։

«Աղէկ ըրի որ դուրս ելայ», ըսաւ ինքնիրեն։ Պէտք է որ այսուհետեւ աւելի ստէպ ելլեմ այս բարեմիտ Ցոնատիէօներուն... Եւ այս իրիկուն մէկ երկու ժամ պիտի աշխատիմ հաճութեամբ։»

Սակայն, աշխատութեան մէջ խորասուզուելէ առաջ, «Թան» լրագիրն առաւ զոր իր սպասաւորը «Քոթանթէնի սովորութիւնք» անունն քաշուածալ հատորին վրայ դրած էր, պատառը քակեց, և վերջին լուրերն աչքէ անցուց։

Իսկոյն սա խորագիրն աչքին զարկաւ. «Քատէ փողոցին ոճիրը։ Մարդասպանին ձերբակալութիւնը»։

Ի՞հ, այո՛, մտածեց կէս ժպտով մը. այս ա՛ն գործն է որ այնքան կը հետաքրքրէ այս բարեմիտ էլօյիզը... Ուրեմն յանցաւորը ձերբակալուեր է։ Աւելի լա՛ւ...։ Անասնիկ, ազնիւ կնոջ համար, չտառապելու նիւթ մը, վաղն, իր պտղավաճառուհւոյն հետ...

Եւ մտադրութ, սկսաւ կարդալ։

«Բարիզեան ժողովուրդը, կ'ըսէր թերթն, որուն բաւական սատիկ «յուզում պատճառած էր Քատէ «փողոցին հնավաճառ փերեզակին «սպանութիւնը, գոհութեամբ պիտի «իմանայ թէ մարդասպանը ձերբակալուած է այսօր, իր ոճիրը գործելէ քանիչորս ժամ վերջը»։

«Մեր ընթերցողները կը յիշեն «թէ Դրուատան ընկալագիր մը, բո-«լորովին արիւնաթաթաւ, գտնուած «էր զոհին մարմնոյն քովէն։ Թանկագին ապացոյց մ'էր սա ոստիկանութեան համար, որ իսկոյն «սկսաւ փնտռել այն անհատն որոյ «անունը կը կրէր այս ընկալագիրն, «և որ—այժմ յայտնի է—ուրիշ մէկը «չէր եթէ ոչ ոճրագործը»։

«Բրէթիէն Ֆորժա անուն մէկն է»։

Հը՛ս, Բրէթիէն Լէքիւյէ մեկնեն կանգ առաւ, յեղակարծ սարսուռէ մը սառ կտրած։

«Բրէթիէն Ֆորժա՛»... Բայց «Ֆորժա», Բէրինէժի անունն էր, և «Բրէթիէն» ա՛ն կնքանունն էր զոր նա տուած էր իր որդւոյն, յետ լքման, ի յիշատակ իրեն, Բրէթիէն Լէքիւյէի։ «Բրէթիէն Ֆորժա՛»։ Ո՛հ, լաւ կը ճանչնար այս անունը։ Բաւական յաճախ արտասանած, գրած, տարածած էր զայն երբեմն, երբ այնքան ընդունայն ջանքեր ըրաւ մօրն ու զաւկին հետքերը գտնելու համար։ Այս մկրտութեան անունն, «Բրէթիէն», հազուադէպ է. կարելի չէ որ դիպուածով միացած ըլլայ այս «Ֆորժա» ընտանեկան անուան. կարելի չէր այս մասին տարակուսիլ։ Խնդիրը Բէրինէժի որդւոյն, Թերեւս իր զաւկին վրայ էր։ Եւ ահա հիմա վերստին կը գտնէր կորսուած տղան, որ մարդասպան մը, գող մը եղած էր, և ահա այս անունն զոր իր խուզարկութեան ատեն հրատարակած, հռչակած էր, դիակի մը քովէն գտնուած այս արիւնաթաթաւ թղթին վրայ կը փողփողէր,— իր երեւակայութեան մէջ այսպէս կը տեսնէր—, սոսկալի ոճրի մը հետքն ու ապացոյցն ըլլալով։

Այս հարուածէն վշտահար եւ կարծես ապուշ դարձած, ատենակալը շարունակեց իր ընթերցումն։

«Այս պարագային մէջ, ոստիկանութեան ցոյց տուած ճարտարութիւնն ու փութաջանութիւնն «որչափ գովենք, քիչ է։ Պոս քննիչն «որոյ մասնաւոր պաշտօնն է, ինչպէս յայտնի է, կահաւոր վարձուածներու վրայ հսկողութիւն ընել, «տեսութեամբ կը ճանչնար Բրէթիէն «Ֆորժա անուն մէկն, իբր քանիհինգ տարեկան, տեսակ մը դատարկաշրջիկ, Նախկին աշակերտ Բըլաթոյի երկրագործական գաղութին, և որ յարաբերութիւն ունէր «քանի մը նախկին չարագործներու «կամ կասկածելի-անհատներու հետ «որք իրեն պէս նոյն գգաստարանէն դուրս ելած էին։ Ուստի «կասկածները բնականաբար կը «ծանրանային այս երիտասարդին վրայ, որոյ անունն իրաւ է «որ դեռ բանտական տոմարներուն «մէջ արձանագրուած չէ, բայց չունի «ո՛չ սովորական արուեստ մը և ո՛չ «ալ ապրելու ծանօթ միջոց մը, և «ցարդ ի գործ դրած է միայն պատահական արհեստներ, ինչպէս են «անխօս դերասանի և յաճախորդ «կանչողի արհեստներն։

«Այն ենթադրութեամբ,— որ «այժմ հաստատուած է,—թէ Ֆորժա էր եղեռնագործը, դիւրաւ կարելի էր վերակազմել ոճրին տեսաբանը։ Ֆորժա ներկայացած էր «Սոլտանայէի խանութը Դրուատան ընկալագիրը ծախելու համար, «և հնավաճառ-փերեզակն առեւտրական սպառնած էր այն պահուն «երբ սա իր դրամարկղը կը բանար։

(Շարունակելի)

Թարգմանիչ Բ. Մ. ՊՕՂԱՃԵԱՆ